

Rus- og tobakksundersøkelsen 2026

Dokumentasjonsnotat

Lise Snellingen Bye

TALL

SOM FORTELLER

NOTATER / DOCUMENTS

2026/38

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 23. oktober 2026

ISBN 978-82-587-2134-2 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Dette notatet dokumenterer gjennomføringen av Rus- og tobakksundersøkelsen 2026. Undersøkelsen ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag av Helsedirektoratet og i samarbeid med Folkehelseinstituttet (FHI).

Lise Snellingen Bye ved Seksjon for personundersøkelser har hatt ansvaret for å gjennomføre undersøkelsen. Erdal Kilicdogan har trukket utvalget, Anne-Kathrine Jernberg har programmert spørreskjema og Trond Båshus har hatt ansvaret for å tilrettelegge data. Kristin Olsen har bidratt med å sette opp digitale utsendinger og å sende brev til respondenter. Seksjon for helse-, omsorg- og sosialstatikk har vært ansvarlig for vekting av dataene.

Seksjon for brukerkontakt har sammen med seksjon for personundersøkelser håndtert henvendelser fra respondentene underveis i datainnsamlingen.

Statistisk sentralbyrå, 14.10.2026

Arvid Olav Lysø

Sammendrag

Dette notatet dokumenterer gjennomføringen av Rus- og tobakksundersøkelsen 2026. Statistisk sentralbyrå har gjennomført denne undersøkelsen årlig siden 2012. Undersøkelsen er i 2026 finansiert av Helsedirektoratet. Hovedformålet er å kartlegge befolkningens bruk og vaner knyttet til tobakk, alkohol og andre rusmidler.

Populasjonen er befolkningen i Norge. Utvalget er trukket blant personer i alderen 16–79 år og representerer et tverrsnitt av befolkningen.

Det ble gjennomført intervju med 58,5 prosent av utvalget. Undersøkelsen ble gjennomført med selvadministrert webskjema og telefonintervjuing. Alle respondentene fikk mulighet til å svare i begge modi, men til ulike tidspunkt. Dette ble administrert av seksjon for personundersøkelser. Av personene som deltok i Rus- og tobakksundersøkelsen 2026, svarte 74 prosent på selvadministrert webundersøkelse og 26 prosent ble intervjuet over telefon av intervjuer. Den viktigste grunnen til at vi ikke fikk flere intervju, var at vi ikke kom i kontakt med alle personene i utvalget. Andelen vi ikke oppnådde kontakt med var 26,1 prosent. I tillegg var det 9,3 prosent av utvalget som ikke ville delta, og 3,8 prosent som var forhindret fra å delta. I dette notatet dokumenteres skjevheter som følge av frafallet.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Bakgrunn og formål	6
2. Forarbeid	6
2.1. Populasjon og utvalg	7
3. Datainnsamling	7
3.1. Informasjonsmateriell til respondentene	7
3.2. Feltperioden	8
4. Datakvalitet	9
4.1. Dekningsfeil	9
4.2. Utvalgsskjevhet	10
4.3. Frafallsskjevhet	10
4.4. Analyse av frafallet	11
5. Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser	13
5.1. Eksempel på bruk av formel og tabell	15
6. Innsamlings- og bearbeidingsfeil	15
6.1. Innsamlingsfeil	15
6.2. Moduseffekter	16
6.3. Bearbeidingsfeil	16
7. Vekter	16
7.1. Bakgrunn og formål	16
7.2. Kalibreringsvekt	16
7.3. Kalibreringsmodell	17
Referanser	19
Vedlegg A: Informasjonsbrev CATI (telefonintervjuing)	20
Vedlegg B: Informasjonsbrev CAWI	22
Vedlegg C: SMS-tekster	24
Vedlegg D: Påminnelsesbrev i Altinn	26
Vedlegg E: Instruks til intervjuerne	28
Vedlegg F: Spørreskjema	41
Vedlegg G: Registerinformasjon	88

1. Bakgrunn og formål

Våren 2026 gjennomførte Statistisk sentralbyrå (SSB) fjortende runde av den årlige undersøkelsen om rusmidler. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge bruken av tobakk, alkohol og andre rusmidler i ulike grupper av befolkningen. Undersøkelsen vil være med å danne grunnlag for tiltak og evaluering av virkemidler på rusmiddelfeltet. Undersøkelsen er finansiert av Helsedirektoratet.

I 2026 hadde undersøkelsen en gjennomsnittlig intervjuetid på 15,3 minutter. Intervjutiden varierer ut fra bruk av rusmidler. Dersom respondenten oppgir å ha benyttet en eller flere typer rusmidler vil det resultere i flere oppfølgingsspørsmål.

Det er ønskelig at resultatene ikke skal påvirkes av ferier. En kan anta at befolkningen bruker mer av noen rusmidler i ferier enn den gjør ellers. Undersøkelsen har som regel vært gjennomført etter påske og før sommerferien hvert år.

Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2012 (Høstmark 2014, Høstmark 2014, Amdam 2015, Amdam 2015, Lagerstrøm 2018, Lagerstrøm 2028, Jensen 2018, Todorovic 2019, Torsteinsen 2020, Torsteinsen 2021, Torsteinsen 2022, Elgesem 2023, Falnes-Dalheim og Elgesem 2024, Snellingen Bye 2025)

Tabell 1.1 Nøkkeltall

	Antall	Prosent
Utvalg	8 000	100
Avganger	15	0,2
Bruttoutvalg	7 985	100
Frafall	3 313	41,5
Nettoutvalg	4 672	58,5
Innsamlingsmetode: Mixed-mode (CATI ¹ og CAWI ²)		
CATI	1 198	25,6
CAWI	3 474	74,4
Skjemalengde ³ : 15,3 minutter i gjennomsnitt, 15,0 minutter median		
Feltperiode: 13.april – 21. juni		

Kilde: Rus- og tobakksundersøkelsen 2026, Statistisk sentralbyrå.

2. Forarbeid

Tidligere har SSB samlet inn data om røyk- og tobakksbruk i både Rusundersøkelsen og Omnibusundersøkelsen. Fra 2024 har SSB sin røyk- og tobakksstatistikk basert seg utelukkende på data fra Rus- og tobakksundersøkelsen. For å få nok observasjoner av befolkningens tobakksbruk og vaner, ble det i 2024 besluttet å øke utvalget fra 3 700 respondenter til 8 000 respondenter. I 2026 fortsatte vi med denne utvalgsstørrelsen.

I 2026 ble det gjort noen mindre endringer i spørreskjemaet. Noen spørsmål ble fjernet, blant annet spørsmål om egenopplevd psykisk helse og anskaffelse av alkohol. Noen spørsmål ble også lagt til. Det ble blant annet lagt til en spørsmålsbolk om cannabisbruk, og et spørsmål om brukt av lystgass som rusmiddel. Noen spørsmål har også byttet plassering i skjema, og en del av spørsmålene ble omformulert for å være mer tilpasset webskjema. Undersøkelsen har også byttet navn fra

¹ CATI er forkortelse for Computer Assisted Telephone Interviewing.

² CAWI er forkortelse for Computer Assisted Web Interviewing.

³ I beregning av intervjuetid er intervju under 4 minutter og intervju over 30 minutter filtrert bort.

Rusundersøkelsen til Rus- og tobakksundersøkelsen, for å få bedre frem at undersøkelsen også dekker tobakksbruk.

2.1. Populasjon og utvalg

Målpopulasjon er den populasjonen en ønsker å lage statistikk for. Målpopulasjonen i Rus- og tobakksundersøkelsen er befolkningen i Norge i alderen 16 til 79 år. Utvalget er på 8 000 personer fra 16 til 79 år. Undersøkelsen er en tverrsnittundersøkelse som skal gi informasjon om bruk av rusmidler i ulike befolkningsgrupper.

Utvalget er trukket fra Folkeregisteret (FREG). Alle som var registrert bosatt på en adresse på trekketidspunktet, det vil si i mars 2026, kunne bli trukket. Alderen regnes per 1. januar 2026. De som bor på institusjon, inkludert militære institusjoner, regnes ikke som en del av populasjonen. De som bor på Svalbard eller er utenlands er heller ikke med.

Kontakt- og reservasjonsregisteret (KRR)⁴ ble brukt for å koble mobilnummer og e-postadresse til svarenhet.

3. Datainnsamling

I 2026 ble Rus- og tobakksundersøkelsen gjennomført med både telefonintervjuing og selvadministrert webskjema. For å kunne styre datainnsamlingen bedre, ble utvalget på 8 000 personer delt inn i seks utsendingspuljer som hadde ulike oppstartstidpunkt. De to første puljene startet med tilbud om telefonintervjuing. De hadde parallelt mulighet til å svare på webskjema om ønskelig. De resterende puljene startet med tilbud om å svare på et selvadministrert webskjema. Etter noen uker i felt ble det gjennomført modusbytte, slik at de som startet med web ble ringt opp av en intervjuer med tilbud om å svare på telefon.

3.1. Informasjonsmateriell til respondentene

Like før datainnsamlingen startet fikk respondentene et informasjonsbrev om undersøkelsen i Altinn med informasjon om formålet med undersøkelsen, og hvordan de kunne svare. De respondentene som manglet digital kontaktinformasjon i KRR eller som var reserverte fikk informasjonsbrev tilsendt på papir. Det samme fikk foresatte for respondenter under 18 år. Se vedlegg A og vedlegg B for informasjonsbrev til respondentene.

Informasjonsbrevene inneholdt en illustrasjon som forklarer hva en alkoholenhet er. Dette for at respondentene skulle få en forståelse av hva vi regner som en alkoholenhet, men det er ikke en forutsetning å ha sett illustrasjonen for å kunne svare.

Det ble også sendt ut en SMS ved oppstart. Respondenter som skulle starte med tilbud om web, fikk en SMS med beskjed om hvor de kunne gå inn å svare. Respondenter som skulle starte med å få tilbud om telefonintervju fikk beskjed om at en intervjuer snart vil ta kontakt. De fikk også anledning til å svare på web dersom de ønsket det. Underveis i datainnsamlingen ble det både sendt SMS-påminnelser og påminnelser i Altinn til respondenter vi ikke hadde kommet i kontakt med. Disse påminnelsene er gjengitt i vedlegg C og vedlegg D.

Mot slutten av datafangsten ble det sendt et brev i Altinn og en SMS til de respondentene man fortsatt ikke hadde lyktes å få kontakt med, og til de vi vurderte som myke nektet tidligere i innsamlingsperioden.

⁴ Kontakt- og reservasjonsregisteret (KRR) er et register over innbyggernes kontaktinformasjon og reservasjon, og er en fellesløsning som alle offentlige virksomheter skal bruke i sin tjenesteutvikling. Det er Digitaliseringsdirektoratet som er behandlingsansvarlig for kontaktopplysningene i KRR.

3.2. Feltperioden

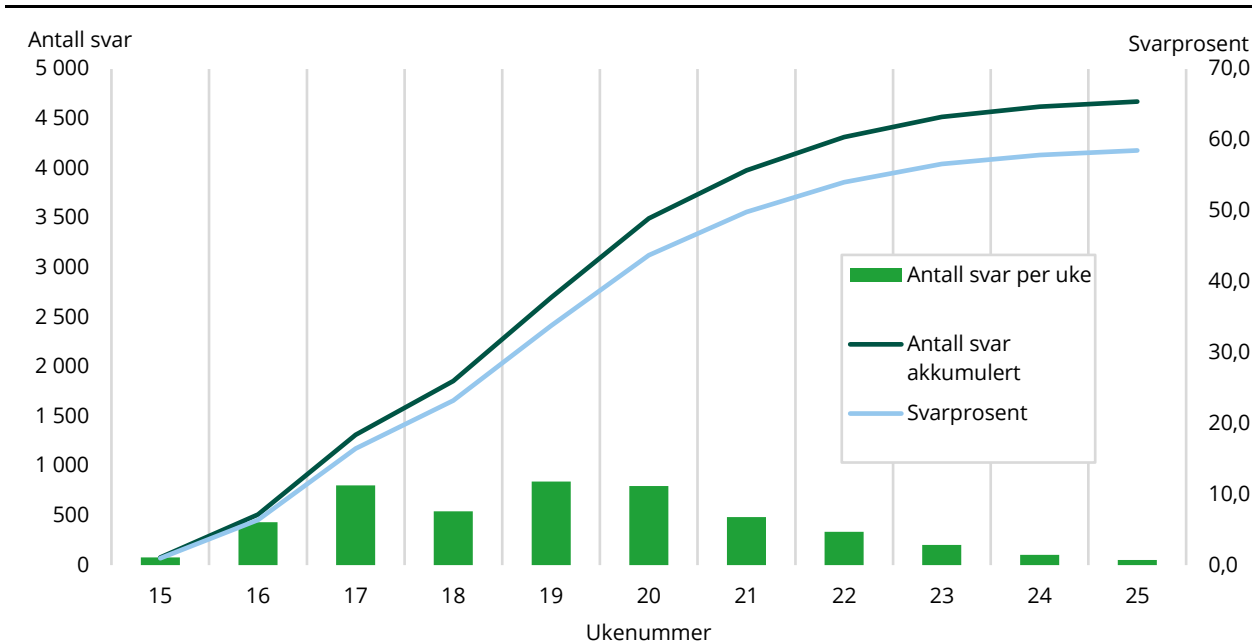
I 2026 var feltperioden fordelt på 10 uker. Fra uke 15/16 til og med uke 25. Datafangsten startet offisielt i uke 16, men en del elektroniske brev ble sendt ut fredag i uke 15. Siden lenken til webskjema var aktiv, svarte en del respondenter på webskjema allerede fredagen i uke 15.

Utvalget ble delt inn i seks utsendingspuljer. Gjennom erfaring vet vi at visse grupper i befolkningen er mindre tilbøyelige til å svare på selvadministrerte webundersøkelser. For å sikre god dekning i nettoutvalget besluttet vi å samle disse respondentene i periode 1 og 2, og å kontakte disse innledningsvis via telefon. Periode 1 og 2 besto av respondenter uten digital kontaktinformasjon, respondenter i alderen 16-30 år med lav utdanning og respondenter fra 70-79 år. Dette utgjorde 1989 respondenter i bruttoutvalget, og disse ble tilfeldig fordelt mellom de to periodene.

De resterende respondentene i bruttoutvalget ble tilfeldig fordelt i periode 3-6, og disse periodene besto dermed av om lag 1500 respondenter hver. Dette er respondenter med trekk som vi vanligvis forbinder med høy svarvillighet og som derfor fikk tilbud om å svare kun på internett ved første kontakt.

Figur 3.1 viser svarinngangen for undersøkelsen for hele feltperioden. De fleste svarene kom i løpet av de første seks ukene, da det ble sendt ut flest elektroniske påminnelser. Etter hvert flater svarinngangen noe ut.

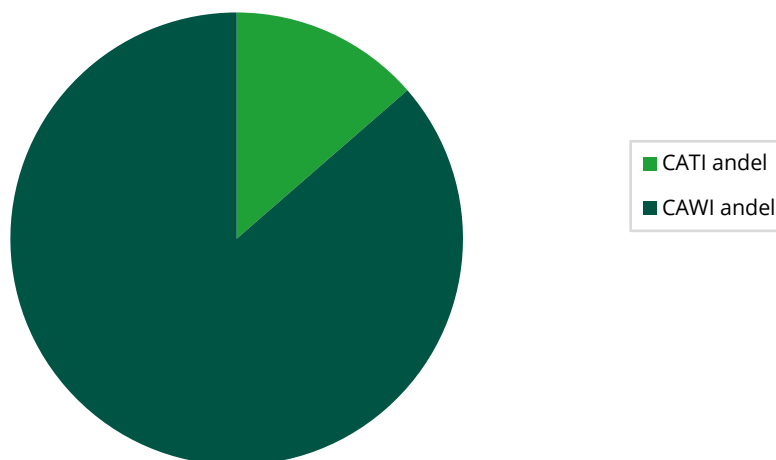
Figur 3.1 Antall svar per uke, akkumulert antall intervju og svarprosent

Kilde: Rus- og tobakksundersøkelsen 2026, Statistisk sentralbyrå.

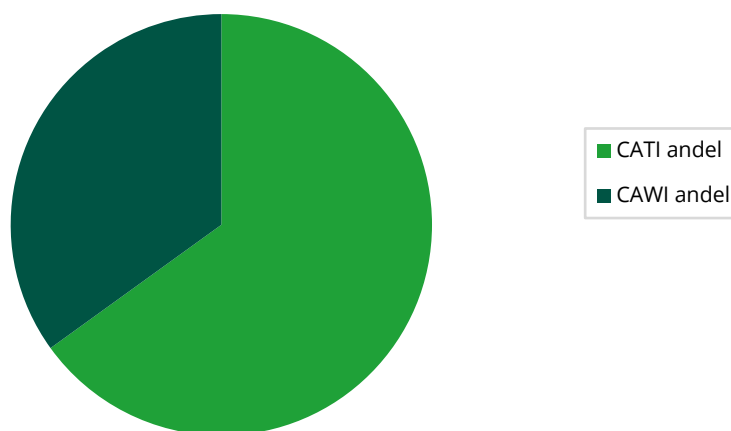
Det kom flest svar via webskjema. 74 prosent av nettoutvalget svarte på webskjema, mens 26 prosent svarte på telefon. De puljene som startet kun med tilbud om web svarte i langt større grad på web enn CATI. Se figur 3.1. Periodene som startet med tilbud om CATI, men likevel hadde tilgang til webskjema, svarer i større grad på telefon. Se figur 3.2.

Figur 3.1 Fordeling av svar for puljene som startet kun med CAWI

Kilde: Rus- og tobakksundersøkelsen 2026, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.2 Fordeling av svar for puljene som startet med CATI

Kilde: Rus- og tobakksundersøkelsen 2026, Statistisk sentralbyrå.

4. Datakvalitet

I en utvalgsundersøkelse påvirkes kvaliteten på dataene av en rekke forhold. En utvalgsundersøkelse består av et utvalg som skal representere en populasjon, og representativiteten kan påvirkes av ulike feil som oppstår underveis i gjennomføringen av undersøkelsen.

4.1. Dekningsfeil

De som er med i undersøkelsen er med fordi vi antar at de tilhører populasjonen for undersøkelsen. Vi har laget en ramme vi trekker fra ved å bruke opplysninger i Folkeregisteret (FREG). Dekningsfeil

oppstår når rammen vi trekker fra har mangler. Det kan være at rammen mangler personer som skulle vært med, for eksempel personer som nettopp har flyttet til Norge, eller at den inneholder personer som ikke skulle vært med, som for eksempel personer som bor på institusjon eller har flyttet fra Norge. Vanligvis vil dekningsfeil være et lite problem i Folkeregisteret.

De som ikke lenger bodde i Norge, bodde på institusjon eller av andre grunner ikke tilhørte populasjonen når vi kontaktet dem, ble satt til avgang i undersøkelsen. 15 personer ble satt til avgang. I og med at antallet avganger er svært lite vil ikke kvaliteten påvirkes mye av avgangene i denne undersøkelsen.

4.2. Utvalgsskjevhet

Utvalgsskjevhet innebærer at en egenskap er annerledes blant de som er trukket ut til undersøkelsen enn den er for populasjonen. Skjevhet i utvalget kan oppstå i utvalgstrekkingen hvor tilfeldigheter kan føre til at noen egenskaper som for eksempel kjønn, alder og bosted er ulikt fordelt i utvalget og i populasjonen.

Dersom det er slik at noen grupper for eksempel er underrepresentert i bruttoutvalget, vil de veie for lite i de samlede resultatene. Det vil igjen bety at dataene vi har etter endt undersøkelse ikke representerer et tverrsnitt av den norske befolkningen. Slike skjevheter er erfaringsmessig små, og vi har ingen indikasjoner på at det har oppstått vesentlige utvalgsskjevheter i denne undersøkelsen

4.3. Frafallsskjevhet

Frafallsskjevhet innebærer at fordelingen av en egenskap er annerledes blant de som deltar i en undersøkelse enn for utvalget som er trukket ut til deltagelse. Det påvirker nettoutvalgets representativitet for populasjonen. Skjevhet i en egenskap medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt med tanke på andre egenskaper. Og motsatt betyr ikke godt samsvar mellom fordelingen i netto- og bruttoutvalget for en eller flere egenskaper at det ikke er skjevheter blant andre egenskaper.

I tabell 4.1 sammenlignes noen egenskaper ved nettoutvalget opp mot bruttoutvalget. En egenskap som viser skjevhet i nettoutvalget i de fleste undersøkelser, er utdanning. Det er også tilfelle i denne undersøkelsen. Blant de med grunnskole eller lavere utdanning er det en underrepresentasjon på 3,7 prosentpoeng i nettoutvalget sammenlignet med bruttoutvalget, det er i tillegg en underrepresentasjon for de med uoppgitt utdanning på 3,0 prosentpoeng. Blant de med universitets- og høgskoleutdanning er det en overrepresentasjon på 5,7 prosentpoeng. Fordelingen etter landbakgrunn⁵ viser også skjevheter i nettoutvalget. Blant personer med Norge som landbakgrunn er det en overrepresentasjon på 6,8 prosentpoeng i nettoutvalget. De andre kjennemerkene vi har sett på, viser kun små avvik mellom netto- og bruttoutvalget.

⁵ Definisjon av landbakgrunn. For personer født i utlandet, er dette (med noen få unntak) eget fødeland. For personer født i Norge er det foreldrenes fødeland. I de tilfeller der foreldrene har ulikt fødeland, er det morens fødeland som blir valgt. Hvis ikke personen selv eller noen av foreldrene er utenlandsfødt, hentes landbakgrunn fra de første utenlandsfødte en treffer på i rekkefølgen mormor, morfar, farmor eller farfar.

Tabell 4.4.1 Frafallsskjevhet. Bruttoutvalg, frafall og nettoutvalg etter kjønn, alder, utdanning, landbakgrunn og landsdel. Prosent

	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Frafall	Netto-brutto
I alt	100,0	100,0	100,0	
Kjønn				
Mann	50,0	47,9	53,1	-2,1
Kvinne	50,0	52,1	46,9	2,1
Aldersgrupper				
16-24 år	14,5	14,0	15,2	-0,5
25-44 år	34,8	32,1	38,6	-2,7
45-66 år	35,1	36,2	33,7	1,1
67-79 år	15,6	17,7	12,5	2,1
Utdanningsnivå				
Grunnskole eller lavere	21,2	17,5	26,4	-3,7
Videregående skole	36,6	37,6	35,3	1,0
Universitets- og høyskoleutdanning	34,9	40,6	26,8	5,7
Uoppgitt	7,3	4,3	11,6	-3,0
Landbakgrunn				
Norge	76,8	83,6	67,2	6,8
Europa utenom Norge, USA, Canada, Australia og New Zealand	13,5	9,9	18,6	-3,6
Andre land	9,5	6,4	13,9	-3,1
Uoppgitt	0,1	0,0	0,3	-0,1
Landsdel				
Oslo og Akershus	26,1	26,6	25,4	0,5
Østlandet ellers	25,2	24,2	26,5	-1,0
Agder og Rogaland	14,7	15,2	13,9	0,5
Vestlandet	16,4	16,6	16,1	0,2
Trøndelag	8,8	8,9	8,7	0,1
Nord-Norge	8,9	8,5	9,4	-0,4

Kilde: Rusundersøkelsen 2026, Statistisk sentralbyrå.

4.4. Analyse av frafallet

Ikke alle som er trukket ut til å delta i en undersøkelse vil eller kan delta. En del av personene i utvalget lyktes vi ikke å komme i kontakt med, noen ønsket ikke å delta og andre igjen var forhindret fra å delta på grunn språk, sykdom, reiser eller lignende.

Av egenskapene i tabell 4.2, er det utdanningsnivå, alder og landbakgrunn som viser de de største forskjellene i svarprosent. Personene i utvalget med utdanning på grunnskolenivå eller lavere har en lavere tilbøyelighet til å delta i undersøkelsen enn de med høyere utdanning. Blant de med universitets- og høyskoleutdanning er svarprosenten hele 68 prosent, mens for de med grunnskoleutdanning er svarprosenten 48. Det er også en betydelig forskjell i svarprosent blant de yngste og eldste i utvalget. De som har norsk landbakgrunn, har høyere svarprosent enn de med annen landbakgrunn.

Tabell 4.2 viser at ikke-kontakt er den viktigste grunnen til frafall i denne undersøkelsen. Det er enklest å få kontakt med personer i aldersgruppen 67–79 år, mens andelen ikke-kontakt er høyest for respondentene i alderen 25-44 år. Det er enklest å få tak i respondenter med utdanning på universitets- og høyskolenivå, mens de med ukjent utdanning har høy andel ikke-kontakt. Det er også noe vanskeligere å komme i kontakt med personer fra Nord-Norge enn med personer fra andre landsdeler.

Forhindret inkluderer frafallsårsaker som sykdom og korte utenlandsopphold og språkproblemer. Det er eldre personer, personer fra Oslo og Akershus, samt personer med ukjent utdanning som i størst grad er forhindret fra å svare. I tillegg har de som har en annen landbakgrunn enn norsk i større grad vært forhindret til å svare.

Tabell 4.2 Intervju og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder, utdanning, landbakgrunn og landsdel. Prosent

	I alt	Intervju	Påbegynte	Ønsker ikke å delta	Forhindret	Ikke kontakt	Antall
I alt	100,0	58,5	2,3	9,3	3,8	26,1	7 985
Kjønn							
Mann	100,0	56,0	2,4	10,5	3,8	27,4	3 994
Kvinne	100,0	61,0	2,1	8,1	3,8	24,9	3 991
Aldersgrupper							
16-24 år	100,0	56,4	2,8	11,5	2,9	26,3	1 157
25-44 år	100,0	54,0	2,9	7,6	3,9	31,6	2 780
45-66 år	100,0	60,2	2,1	8,9	3,9	24,8	2 806
67-79 år	100,0	66,6	0,6	11,9	4,2	16,7	1 242
Utdanningsnivå							
Grunnskole eller lavere	100,0	48,4	2,4	13,5	5,1	30,6	1 691
Videregående skole	100,0	60,1	2,2	10,2	1,9	25,7	2 924
Universitets- og høgskoleutdanning	100,0	68,1	2,2	5,9	1,9	21,9	2 786
Uoppgitt	100,0	34,2	2,4	8,9	19,0	35,5	584
Landbakgrunn							
Norge	100,0	63,7	2,0	9,5	1,2	23,6	6 133
Europa utenom Norge, USA, Canada, Australia og New Zealand	100,0	42,9	3,7	7,0	12,2	34,2	1 081
Andre land	100,0	39,6	2,2	10,8	12,6	34,8	761
Uoppgitt	100,0	10,0	10,0	20,0	10,0	50,0	10
Landsdel							
Oslo og Akershus	100,0	59,7	2,1	8,3	4,8	25,1	2 082
Østlandet ellers	100,0	56,2	2,4	11,6	3,7	26,0	2 009
Agder og Rogaland	100,0	60,7	2,3	9,2	3,2	24,6	1 170
Vestlandet	100,0	59,2	1,7	9,0	3,5	26,6	1 312
Trøndelag	100,0	59,3	2,6	7,9	3,7	26,5	705
Nord-Norge	100,0	55,9	3,0	7,8	3,0	30,4	707

Kilde: Rusundersøkelsen 2026, Statistisk sentralbyrå.

5. Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser

Utvalget til Rusundersøkelsen er trukket tilfeldig fra Folkeregisteret. Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjonen) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Denne usikkerheten kan vi beregne når vi kjenner sannsynligheten for at hver enkelt enhet i populasjonen skal bli trukket til utvalget.

Metoden som brukes til å beregne et anslag (estimatet), kalles en estimator. Det er to aspekter ved en estimator som er viktige. For det første bør estimatoren gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den «treffer målet» i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er *forventningsrett*. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Det er denne variasjonen som er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er *standardfeilen*, *SE* (fra det engelske begrepet «standard error»), til estimatet. *SE* er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. *SE* forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien.

Som en illustrasjon: La oss si vi ønsker å estimere prosentandelen kvinner, P_0 , i en befolkning (populasjon) med størrelse N . Anta utvalget av størrelse n er trukket tilfeldig, det vil si at alle enheter har samme sannsynlighet n/N for å bli med i utvalget. La P være prosentandelen kvinner i utvalget. Da er P en forventningsrett estimator for P_0 og standardfeilen er gitt ved:

$$SE(P) = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}.$$

Estimeringsfeilen vi begår er forskjellen mellom P og P_0 . Denne er selvfølgelig ukjent, men vi kan gi et anslag, *feilmarginen*, på hvor stor den med en gitt sannsynlighet kan være. Feilmarginen er definert som $2 \cdot SE$. Intervallet

$$(P - 2 \cdot SE, P + 2 \cdot SE)$$

er et 95 prosent konfidensintervall. Det betyr at sannsynligheten for at intervallet dekker den sanne verdien P_0 er 0,95 (95 prosent). Eller sagt på en annen måte, ved gjentatte utvalg så vil 95 prosent av intervallene dekke den sanne verdien P_0 . Vi sier da at det er 95 prosent *sikkerhet* for at det *beregnete* intervallet dekker den sanne verdien. For utledning av disse formlene og tilsvarende resultater for andre typer variable og for mer kompliserte utvalgsplaner som stratifiserte utvalg og flertrinnsutvalg viser vi til Bjørnstad (2000).

I faktaboksen oppsummeres begrepsdefinisjoner og formler for estimering av prosenttall i en populasjon.

Statistisk usikkerhet for estimering av prosentandel av et kjennetegn ved enkelt tilfeldig utvalg N antall enheter i populasjonen n antall enheter i utvalget, trukket enkelt tilfeldig P_0 prosentandel i populasjonen med kjennetegn a x antall enheter i utvalget med kjennetegn a P prosentandel i utvalget med kjennetegn a , $P = 100 \cdot (x/n)$ $100 - P$ prosentandel i utvalget som ikke har kjennetegn a

$$\text{Utvalgsvarians } \text{Var}(P) = \frac{P_0(100 - P_0)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)$$

95 prosent konfidensintervall for P_0 : $P \pm 2 \cdot SE$

$$\text{Standardfeil: } SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$$

$$\text{Feilmargin} = 2 \cdot SE$$

I de fleste utvalgsundersøkelsene i SSB utgjør utvalget en svært liten del av populasjonen. Undersøkelsene tar sikte på å dekke store populasjoner, som for eksempel den norske befolkningen i sin helhet, alle arbeidstagere, alle norske bedrifter osv. Utvalgene som skal dekke disse populasjonene er små i forhold til populasjonsstørrelsene. Det betyr at utvalgsandelen n/N er neglisjerbar i formelen for SE , og vi kan benytte formelen

$$SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n}}$$

Vi legger merke til at konfidensintervallets størrelse er avhengig av størrelsen på utvalget, men ikke av populasjonen. Standardfeilen blir mindre dess flere som er med i utvalget, og sammenhengen mellom størrelsen på standardfeilen og n er ikke lineær. For å få standardfeilen halvert, med samme verdi av P , så må utvalgsstørrelsen firedobles.

Vi ser at standardfeilen er størst når utvalgsresultatet er 50 prosent, og avtar symmetrisk etter hvert som prosentandelen nærmer seg 0 og 100.

I stedet for å foreta beregninger for hvert enkelt resultat, kan tabell 5.1 benyttes. Den viser standardfeil for observerte prosentandeler etter utvalgets størrelse, trukket enkelt tilfeldig.

Tabell 5.1 Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg

$n \setminus P$:	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	45/55	50/50
25	4,4	6,0	7,1	8,0	8,7	9,2	9,5	9,8	9,9	10,0
50	3,1	4,2	5,0	5,7	6,1	6,5	6,7	6,9	7,0	7,1
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
300	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,8	2,8	2,9	2,9
500	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2
1 000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1 200	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
1 500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
2 000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
2 500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
3 000	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
4 000	0,3	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2026

Et utvalgsresultat på 40 prosent fra enkelt tilfeldig utvalg med 4000 enheter har en standardfeil på 0,8 prosentpoeng. Dvs. at feilmarginen er 1,6 prosentpoeng og 95 prosent konfidensintervall er (38,4 - 41,6) prosent. Vi kan anslå med 95 prosent sikkerhet at andelen i populasjonen ligger mellom 38,4 og 41,6 prosent.

5.1. Eksempel på bruk av formel og tabell

Vi ønsker å anslå andelen i befolkningen i alderen 16 til 79 år som aldri har røykt daglig eller av og til noen gang. I 2026 var det omtrent 4 100 000 personer (N) i Norge i aldersgruppene dekket av undersøkelsen. 3 994 (n) personer har svart på spørsmålet og 2 420 (x) av de spurte oppgir at de aldri har røykt hverken daglig eller av og til. De resterende 1 574 som har svart på dette spørsmålet har oppgitt at de har røykt daglig eller av og til. Andelen som ikke har røykt er da

$x/n = 2\,420 / 3\,994 = 0,60$, eller 60,0 prosent. Siden $n/N = 0,0005$ så kan vi bruke den forenklede formelen for SE og får konfidensintervallet

$$60,0 \pm 2 \sqrt{\frac{60,0(100-60,0)}{3994}} = 60,0 \pm 2 (0,77) = 60,0 \pm 1,55$$

Estimatet for andelen som aldri har røykt daglig eller av og til er altså 60 prosent. Feilmarginen for estimatet er 1,55 prosent, mens konfidensintervallet med 95 prosent sikkerhet forteller at andelen ligger mellom 58,45 og 61,55 prosent.

Vi kan også bruke tabell 5.1. Vi går inn på raden 4000 og kolonnen 40/60; som er kolonnen som ligger nærmest resultatet. I tabell 1 leser vi at standardfeilen er 0,8. Et 95 prosent konfidensintervall blir da $60,0 \pm 2 (0,8) = 60 \pm 1,6$, som er omtrent det samme som over.

6. Innsamlings- og bearbeidingsfeil

I alle ledd i en undersøkelse kan det introduseres feil som påvirker hva som måles og i hvilken grad enhetene representerer en populasjon. Man organiserer aktiviteten slik at det ikke introduseres feilkilder unødvendig. Men det vil alltid være slik at noen feil kommer til som et resultat av ulik respons fra like tilfeller eller ulik behandling av like tilfeller.

6.1. Innsamlingsfeil

Når intervjuet gjennomføres som telefonintervju bruker intervjuerne programvaren Blaise til å registrere svarene. Skjemaet er programmert på spesifikasjonen av spørsmål og svaralternativer, rekkefølge og filter i skjema og testes ut før intervju gjennomføres. Selv om skjemaet er testet vil det kunne være feil en ikke oppdager i test og som kan føre til at noen spørsmål ikke blir stilt til alle som skal ha spørsmålet, eller at spørsmål blir stilt til andre enn de som skal ha det. Slike programmeringsfeil er en feilkilde i undersøkelsen. Det er ingenting som tyder på at slike feil har påvirket denne undersøkelsen.

Innsamlingsfeil kan også komme av at respondenten gir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden, problemer med å beregne riktig svar, at spørsmål blir misforstått eller gjelder kompliserte forhold. Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som sensitive. Intervjupersonene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva intervjupersonen oppfatter som sosialt ønskelig.

6.2. Moduseffekter

Det er dokumentert at en intervjuers tilstedeværelse påvirker variablene i en undersøkelse. Selv om intervjueren er opplært til å opptre nøytralt i spørsmål-svar-prosessen, er et intervjueradministrert intervju likevel en sosial interaksjon. Den nokså omfattende litteraturen på området fastslår at hvorvidt respondenter blir påvirket av intervjueren er avhengig av spørsmålets natur. Dersom det dreier seg om objektive spørsmål er påvirkningskraften mindre enn hvis det dreier seg om subjektive spørsmål.

Spørreskjema til Rus- og tobakksundersøkelsen består stort sett av faktaspørsmål, men spørsmålene kan oppleves som sensitive. For eksempel, i skjemadelen om narkotiske stoffer blir respondentene bedt om å rapportere hvilke ulovlige narkotiske stoffer de har prøvd. I slike tilfeller er det en viss fare for at respondentene velger å ikke rapportere konsum fordi de oppfatter det som sosialt ønskelig. Det kan også være en fare for at de underrapporterer alkoholkonsum fordi det kan være ubehagelig å tilkjenne et omfattende konsum til en annen person.

Med dette tatt i betraktning, kan Rus- og tobakksundersøkelsen være bedre egnet som selvadministrert undersøkelse. Det er likevel en fare for at introduksjon av en ny modus påvirker tidsseriene til en løpende undersøkelse. En ny modus kan påvirke hvordan respondentene svarer og hvem som svarer. I verste fall kan det for eksempel føre til betydelige forskjeller i tobakks- og alkoholkonsum i den norske befolkningen fra tidligere år. En god svarprosent og tilstrekkelig dekning blant ulike grupper i befolkningen vil motvirke disse negative effektene.

6.3. Bearbeidingsfeil

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Gjennom ulike kontroller har man søkt å finne feil og rette dem opp. Det har ikke blitt funnet slike feil i denne undersøkelsen.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlings- og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller. Det gjelder særlig hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte. Tilfeldige feil har forventningen 0, og medfører ikke skjevhet i estimatene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

7. Vekter

7.1. Bakgrunn og formål

Utvalget til Rus- og tobakksundersøkelsen består av 8 000 personer, trukket fra populasjonen av personer i alderen 16–79 år. Utvalget trukket uten overveking, slik at ingen grupper får høyere representasjon enn andre.

7.2. Kalibreringsvekt

Det er utarbeidet én kalibreringsvekt, kalt *vekt*, som justerer nettoutvalget for skjevheter basert på alder, kjønn, utdanning og landsdel. Kalibreringen sikrer at undersøkelsen er representativ for den norske populasjonen etter disse variablene.

Kalibreringsstruktur

Vekten er justert for:

- **Alder:** 6 grupper
- **Kjønn:** 2 grupper
- **Utdanning:** 4 grupper
- **Landsdel:** 6 grupper

I tillegg er vekten kalibrert mot interaksjonene **kjønn × alder** (12 grupper) og **kjønn × utdanning** (8 grupper). Eksempelvis vil summen av vektene for kvinner i aldersgruppen 45–54 år tilsvare antallet i samme aldersgruppe i populasjonen.

Variabelinndelinger

- **Alder:**
 1. 16–24 år
 2. 25–34 år
 3. 35–44 år
 4. 45–54 år
 5. 55–64 år
 6. 65–79 år
- **Utdanning:**
 1. Uoppgitt eller ingen fullført utdanning
 2. Grunnskolenivå
 3. Videregående skolenivå
 4. Universitets- og høghskolenivå
- **Landsdel:**
 1. Oslo og Akershus
 2. Østlandet ellers
 3. Agder og Rogaland
 4. Vestlandet
 5. Trøndelag
 6. Nord-Norge

7.3. Kalibreringsmodell

I kalibreringsprosessen er R-pakken *ReGenesees* benyttet. Denne pakken er spesialisert for kalibrering og utvalgsestimering i komplekse undersøkelser, og muliggjør avansert tilpasning av undersøkelsens utvalgsstruktur til den faktiske populasjonen (Zardetto, 2015; Zardetto, 2024). Kalibreringsmodellen er spesifisert på følgende måte:

```
pop_tot <- ReGenesees::pop.template(data = des,  
                                     calmodel = ~(landsdel_kode + kjoenn * (aldersgrupper + utdanning) - 1))
```

Denne modellen kalibrerer vektene slik at de justeres både på enkeltdimensjoner og kryssgrupperinger av kjønn, alder og utdanning, for å reflektere populasjonens faktiske demografiske struktur.

Referanser

- Amdam, S. (2015). Undersøkelse om rusmidler og tobakk 2014. Dokumentasjon. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Amdam, S. (2015). Undersøkelse om rusmidler og tobakk 2015. Dokumentasjon. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Bye, L. S. (2025). Rusundersøkelsen 2025. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Høstmark, M. (2014). Undersøkelsen om tobakk- og rusmiddelbruk i Norge 2012. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Høstmark, M. (2014). Undersøkelsen om tobakk- og rusmiddelbruk i Norge 2013. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Jensen, C. H. (2018). Rusundersøkelsen 2017. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Lagerstrøm, B. O. (2018). Undersøkelse om rusmidler og tobakk 2016. Dokumentasjon. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Lagerstrøm, B. O. (2018). Undersøkelse om rusmidler og tobakk 2018. Dokumentasjon. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Todorovic, J (2019). Undersøkelse om rusmidler og tobakk 2019. Dokumentasjon. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Torsteinsen, A. (2020). Rusundersøkelsen 2020. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Torsteinsen, A. (2021). Rusundersøkelsen 2021. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Torsteinsen, A. (2022). Rusundersøkelsen 2022. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Elgesem, F. (2023). Rusundersøkelsen 2023. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Falnes-Dalheim, E og Elgesem, F. (2024). Rusundersøkelsen 2024. Dokumentasjonsrapport. Notater, Statistisk sentralbyrå
- Zardetto, D. (2015). "ReGenesees: An Advanced R System for Calibration, Estimation and Sampling Error Assessment in Complex Sample Surveys". *Journal of Official Statistics*, 31(2), 177–203.
<https://sciendocom/article/10.1515/jos-2015-0013>
- Zardetto, D. (2024). "ReGenesees: R Evolved Generalized Software for Sampling Estimates and Errors in Surveys." R package version 2.4.

Vedlegg A: Informasjonsbrev CATI (telefonintervjuing)

Vi trenger svarene dine i Rus- og tobakksundersøkelsen 2026

Statistisk sentralbyrå (SSB) ønsker å intervju deg i Rus- og tobakksundersøkelsen for å lage offisiell statistikk om bruk av tobakk og andre rusmidler. Undersøkelsen blir gjennomført i samarbeid med Helsedirektoratet (HDIR) og Folkehelseinstituttet (FHI).

I undersøkelsen spør vi blant annet om helsen din, bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler. Vi trenger svarene dine selv om du ikke bruker rusmidler.

Vi kommer snart til å ringe deg

En av intervjuerne våre vil snart ringe deg for å gjennomføre intervjuet. Du kan også ta kontakt med oss for å avtale når vi kan ringe deg.

Ønsker du heller å svare på webskjema, så kan du gå til <https://svare.ssb.no> for å svare på undersøkelsen. Du kan bli bedt om å logge inn med bank-id.

For at vi skal ha samme forståelse av hva en alkoholenhet er, har vi laget en illustrasjon som du finner nederst i dette brevet.

Svarene dine er viktige

Du er én av 8 000 personer fra 16 til 79 år som er trukket tilfeldig fra Folkeregisteret til å delta i undersøkelsen. Det er frivillig å delta, men svarene dine vil bidra til å sikre pålitelig kunnskap om rusmiddelbruk i Norge.

Du finner mer informasjon på www.ssb.no/rus-svar

Opplysningene dine er sikre hos oss

- Svarene dine bruker vi kun til å utarbeide offisiell statistikk, og vi offentliggjør aldri enkelt svar. Anonyme data fra undersøkelsen benyttes i tillegg til forskning og analyse av SSB og andre.
- Du kan trekke deg og be om at svarene dine blir slettet innen 1. oktober 2026. Dette gjør du ved å ringe eller sende oss en e-post.
- For at undersøkelsen skal være så kort som mulig, benytter vi opplysninger om deg fra registre SSB allerede har tilgang til. For deg gjelder dette opplysninger om ditt og dine foresattes fødeland fra Folkeregisteret, opplysninger om utdanning fra skoleeiere og Lånekassen og opplysninger om yrke, inntekt og formue fra Skatteetaten og Nav.
- Vi anonymiserer alle opplysningene om deg fra denne undersøkelsen innen 1. oktober 2027.

Kontakt oss på

- e-post: svare@ssb.no
- telefon: 62 88 56 08

Svartjenesten er åpen kl. 09–14 mandag til fredag.

Takk for at du svarer!

Med vennlig hilsen

Geir Axelsen

Geir Axelsen
administrerende direktør

Bengt Oscar Lagerstrøm

Bengt Oscar Lagerstrøm
seksjonssjef

Vedlegg B: Informasjonsbrev CAWI

Vi trenger svarene dine i Rus- og tobakksundersøkelsen 2026

Statistisk sentralbyrå (SSB) ønsker svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen for å lage offisiell statistikk om bruk av tobakk og andre rusmidler. Undersøkelsen blir gjennomført i samarbeid med Helsedirektoratet (HDIR) og Folkehelseinstituttet (FHI).

I undersøkelsen spør vi blant annet om helsen din, bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler. Vi trenger svarene dine selv om du ikke bruker rusmidler.

Hvordan svare på undersøkelsen?

Gå inn på <https://svare.ssb.no/> for å svare på undersøkelsen. Du kan bli bedt om å logge inn med bank-id.

For at vi skal ha samme forståelse av hva en alkoholenhet er, har vi laget en illustrasjon som du finner nederst i dette brevet.

Svarene dine er viktige

Du er én av 8 000 personer fra 16 til 79 år som er trukket tilfeldig fra Folkeregisteret til å delta i undersøkelsen. Det er frivillig å delta, men svarene dine vil bidra til å sikre pålitelig kunnskap om rusbruk i Norge.

Du finner mer informasjon på www.ssb.no/rus-svar

Opplysningene dine er sikre hos oss

- Svarene dine bruker vi kun til å utarbeide offisiell statistikk, og vi offentliggjør aldri enkelt svar. Anonyme data fra undersøkelsen benyttes i tillegg til forskning og analyse av SSB og andre.
- Du kan trekke deg og be om at svarene dine blir slettet innen 1. oktober 2026. Dette gjør du ved å ringe eller sende oss en e-post.
- For at undersøkelsen skal være så kort som mulig, benytter vi opplysninger om deg fra registre SSB har tilgang til. For deg gjelder dette opplysninger om ditt og dine foresattes fødeland fra Folkeregisteret, opplysninger om utdanning fra skoleeiere og Lånekassen og opplysninger om yrke, inntekt og formue fra Skatteetaten og Nav.
- Vi anonymiserer alle opplysningene om deg fra denne undersøkelsen innen 1. oktober 2027.

Kontakt oss på

- e-post: svare@ssb.no
- telefon: 62 88 56 08

Svartjenesten er åpen kl. 09–14 mandag til fredag.

Takk for at du svarer!

Geir Axelsen
administrerende direktør

Bengt Oscar Lagerstrøm
seksjonssjef

Vedlegg C: SMS-tekster

SMS hovedutsending CAWI

Hei [navn]. Statistisk sentralbyrå (SSB) ønsker svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. Vi har sendt deg informasjon om undersøkelsen og pålogging i Altinn. Ta kontakt med oss på tlf. 62 88 56 08 eller svaer@ssb.no om du har spørsmål. Takk for at du svarer! Mvh. SSB

SMS påminnelse 1 CAWI

Hei! Vi ønsker fortsatt svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. Resultatene fra undersøkelsen danner et viktig faktagrunnlag om bruk av rusmidler, og vi trenger svarene dine for å lage god statistikk. For å svare på undersøkelsen gå til <https://svare.ssb.no> eller benytt lenken vi har sendt deg i Altinn. Takk for at du svarer! Mvh. SSB

SMS påminnelse 2 CAWI

Hei! Vi ønsker fortsatt svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. Dine svar er viktige, og vi kan ikke erstatte deg med noen andre. Svarene bidrar til at vi kan få en opplyst offentlig debatt om rusmiddelbruk. De brukes også til å forske på skadeforebyggende tiltak. For å svare på undersøkelsen gå til <https://svare.ssb.no> eller benytt lenken vi har sendt deg i Altinn. Takk for at du svarer! Mvh. SSB

SMS påminnelse 3 CAWI (modusbytte)

Hei! Vi ønsker fortsatt svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. En intervjuer vil snart ringe for å gjennomføre intervjuet på telefon. Du kan fortsatt svare på web ved å benytte lenken vi har sendt deg i Altinn eller gå til <https://svare.ssb.no>. Ta kontakt med oss på 62 88 56 08 eller svaer@ssb.no dersom du ønsker å avtale intervju. Mvh. SSB

SMS påminnelse 4 CAWI

Hei! Vi har forsøkt å kontakte deg i forbindelse med undersøkelsen om rus og tobakk. En av våre intervjuere vil snart ta kontakt igjen. Vi håper du har mulighet til å svare. Svarene vi får inn er viktige for å kunne lage pålitelig statistikk om rusmiddelbruk i Norge. Du kan også svare på web ved å benytte lenken <https://svare.ssb.no>. Mvh. SSB

SMS påbegynt 1 CAWI

Hei! Takk for at du har begynt å svare på Rus- og tobakksundersøkelsen. Resultatene fra undersøkelsen danner et viktig faktagrunnlag om bruk av rusmidler, og vi trenger svarene dine for å lage god statistikk. Du kan fullføre undersøkelsen ved å benytte lenken vi har sendt deg i Altinn eller gå til <https://svare.ssb.no>. Mvh SSB

SMS påbegynt 2 CAWI

Hei! Vi ser at du har begynt å svare på Rus- og tobakksundersøkelsen og håper du vil fullføre. Svarene vi får inn er viktige for å kunne lage pålitelig statistikk om rusmiddelbruk i Norge. Fullfør undersøkelsen ved å benytte lenken <https://svare.ssb.no>. Mvh. SSB

SMS hovedutsending CATI

Hei [navn]. Statistisk sentralbyrå (SSB) ønsker å intervju deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. Vi har sendt deg informasjon om undersøkelsen i Altinn. En av intervjuerne våre ringer deg snart. Ta kontakt med oss på tlf. 62 88 56 08 eller svaer@ssb.no dersom du selv ønsker å avtale tidspunkt for intervju. Mvh. SSB

SMS påminnelse 1 CATI

Hei! Vi har forsøkt å ringe deg i forbindelse med Rus- og tobakksundersøkelsen. Vi kommer snart til å kontakte deg igjen. Har du en avtale, kan du se bort fra denne påminnelsen. Dersom du heller ønsker å svare på web kan du gå til <https://svare.ssb.no>. Mvh. SSB

SMS påminnelse 2 CATI

Hei! Vi ønsker fortsatt svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. Resultatene fra undersøkelsen danner et viktig faktagrunnlag om bruk av rusmidler, og vi trenger svarene dine for å lage god statistikk. En intervjuer vil snart ringe deg. Du kan også svare på web ved å gå til <https://svare.ssb.no> eller benytte lenken vi har sendt deg i Altinn. Takk for at du svarer! Mvh. SSB

SMS påminnelse 3 CATI

Hei! Vi ønsker fortsatt svar fra deg i Rus- og tobakksundersøkelsen. Dine svar er viktige, og vi kan ikke erstatte deg med noen andre. Svarene bidrar til at vi kan få en opplyst offentlig debatt om rusmiddelbruk. De brukes også til å forske på skadeforebyggende tiltak. For å svare på undersøkelsen gå til <https://svare.ssb.no> eller benytt lenken vi har sendt deg i Altinn. Takk for at du svarer! Mvh. SSB

SMS påminnelse 4 CATI

Hei! Vi har forsøkt å kontakte deg i forbindelse med undersøkelsen om rus og tobakk. En av våre intervjuere vil snart ta kontakt igjen. Vi håper du har mulighet til å svare. Svarene vi får inn er viktige for å kunne lage pålitelig statistikk om rusmiddelbruk i Norge. Du kan også svare på web ved å benytte lenken <https://svare.ssb.no>. Mvh. SSB

SMS til nektete

Hei! Vi har tidligere vært i kontakt med deg angående Rus- og tobakksundersøkelsen. Vi kommer snart til å ringe deg igjen, og håper det passer bedre for deg å delta nå. Ditt svar er viktig for å kunne lage pålitelig statistikk om rusmiddelbruk. Mvh. SSB

Vedlegg D: Påminnelsesbrev i Altinn

Påminnelse CAWI:

Vi trenger fortsatt svarene dine i Rus- og tobakksundersøkelsen 2026

Vi trenger fortsatt svarene dine for å lage pålitelig statistikk om rusmiddelbruk i Norge. Statistikken er viktig i arbeidet med å finne tiltak for å forebygge skadelig bruk av rusmidler. Statistikken er også et viktig grunnlag i den offentlige debatten om avkriminalisering og skadevirkninger.

For at vi skal få et så riktig bilde av rusmiddelbruk i Norge som mulig, er det viktig at også personer som ikke bruker rusmidler deltar.

Hvordan svare på undersøkelsen

Gå inn på <https://svare.ssb.no/> for å svare på undersøkelsen. Du kan bli bedt om å logge inn med bank-id.

Du finner mer informasjon om undersøkelsen på <http://ssb.no/rus-svar>

Kontakt oss på

- e-post: svare@ssb.no
- telefon: 62 88 56 08

Svartjenesten er åpen kl. 09–14 mandag til fredag.

Tusen takk for at du deltar!

Med vennlig hilsen
Statistisk sentralbyrå

Påminnelse CATI:

Vi trenger fortsatt svarene dine i Rus- og tobakksundersøkelsen 2026

Vi trenger fortsatt svarene dine for å lage pålitelig statistikk om tobakk- og rusmiddelbruk i Norge. Statistikken er viktig i arbeidet med å finne tiltak for å forebygge skadelig bruk av rusmidler. Statistikken er også et viktig grunnlag i den offentlige debatten om avkriminalisering og skadevirkninger.

For at vi skal få et så riktig bilde av rusmiddelbruk i Norge som mulig, er det viktig at også personer som ikke bruker rusmidler deltar.

Vi kommer snart til å ringe deg

En av intervjuerne våre vil snart ringe deg for å stille noen spørsmål om helsen din, bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler. Du kan også ta kontakt med oss for å avtale når vi kan ringe deg.

Dersom du ønsker å svare på undersøkelsen på web, gå til <https://svare.ssb.no/>

Du finner mer informasjon om undersøkelsen på <http://ssb.no/rus-svar>

Kontakt oss på

- e-post: svaer@ssb.no
- telefon: 62 88 56 08

Svartjenesten er åpen kl. 09–14 mandag til fredag.

Tusen takk for at du deltar!

Med vennlig hilsen
Statistisk sentralbyrå

Påminnelse ved modusbytte fra CAWI til CATI:

Hei.

Statistisk sentralbyrå (SSB) trenger fremdeles svarene dine i Rus- og tobakksundersøkelsen. En av våre intervjuere vil derfor snart ringe deg. Svarene dine brukes til å lage offisiell statistikk om tobakk og bruk av rusmidler.

Vi ringer deg snart

Vi ringer deg snart for å avtale et intervjutidspunkt som passer for deg. Ta gjerne kontakt med oss hvis du selv ønsker å avtale tidspunkt for intervju, eller om du har spørsmål til undersøkelsen.

Ønsker du å svare på internett?

Gå inn på <https://svare.ssb.no> for å svare på undersøkelsen. Du kan bli bedt om å logge på med bank-id.

Vi trenger svarene dine for å lage god statistikk

Vi trenger svarene dine selv om du ikke bruker rusmidler, og vi kan ikke erstatte deg med en annen. Statistikken er viktig i arbeidet med å finne forebyggende tiltak mot skadelig bruk av rusmidler.

Resultatene fra Rus- og tobakksundersøkelsen er vårt felles faktagrunnlag. De blir brukt i den offentlige debatten om for eksempel skadevirkninger og avkriminalisering. Vi håper du tar deg tid til å bidra til et sikrere faktagrunnlag om rusmiddelbruk i Norge.

Du kan lese mer om undersøkelsen her www.ssb.no/rus-svaer

Kontakt oss på

- e-post: svaer@ssb.no
- telefon: 62 88 56 08

Svartjenesten er åpen kl. 09–14 mandag til fredag.

Tusen takk for at du svarer!

Med vennlig hilsen
Statistisk sentralbyrå

Vedlegg E: Instruks til intervjuerne

Rusundersøkelsen 2026

Arbeidsordrenummer: 3012501

 EN SHOT 1 alkoholenhet	 EN DRINK 1 alkoholenhet	 ET GLASS VIN 1 alkoholenhet	 EN FLASKE ØL 1 alkoholenhet	 EN HALVLITER ØL 1,5 alkoholenhet	 EN FLASKE VIN 6 alkoholenheter
--	---	---	---	--	--

Datainnsamling: Mixed-mode

Gjennomsnittlig intervjutid er omtrent 15 minutter.

Planlegger:

Lise Snellingen Bye, Ind@ssb.no

Teknisk ansvarlig:

Anne-Kathrine Jernberg

Utvalg:

Erdal Kilicidogan

Om undersøkelsen

Rus- og tobakksundersøkelsen samler inn informasjon om befolkningens bruk av tobakk, alkohol og narkotiske stoffer.

- Oppdragsgiver er Helsedirektoratet (HDIR) og gjennomføres i samarbeid med Folkehelseinstituttet (FHI).
- SSB bruker resultatene fra Rus- og tobakksundersøkelsen til å lage offisiell statistikk om bruk av tobakk, alkohol og narkotiske stoffer.
- Statistikken kartlegger utbredelsen av og holdninger til ulike rusmidler.
- Statistikken er også viktig i arbeidet med å finne forebyggende tiltak mot skadelig bruk av rusmidler.
- Innrapporteringsside: www.ssb.no/rus-svar
- Resultater fra tidligere år på FHIs nettsider: FHI/rusmidlerogavhengighet/narkotika

Gjennomføring

- Data samles inn med mixed-mode: webskjema og telefonintervjuing.
- Datainnsamlingen varer **fra 13. april til 14. juni**.
- Undersøkelsen er tilgjengelig på bokmål og nynorsk.
- Det er trukket et tverrsnittutvalg på 8. 000 personer fra 16 til 79 år.
- Alle som er trukket ut får informasjon i Altinn og SMS. Personer som er reservert, får brev i posten.
- Foresatte til respondenter mottar også brev i posten.
- Gjennomsnittlig intervjuetid er beregnet til **15 minutter**.

Motivere respondenter

- Resultatene fra undersøkelsen gir kunnskap om utviklingen i bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler.
- Statistikken er viktig i arbeidet med å finne forebyggende tiltak mot skadelig bruk.
- Den blir også brukt til å evaluere ulike virkemidler, som for eksempel kampanjer og lovendringer.
- Det er viktig at så mange som mulig svarer, for at vi skal få et riktig bilde av bruken av rusmidler i befolkningen. De som ikke bruker rusmidler, skal også svare. Dersom de ikke gjør det, vil statistikken vise at rusmiddelbruk er mer utbredt enn det faktisk er.
- Rus er et viktig samfunnstema som ofte diskuteres i offentlige debatter og som i tillegg har direkte innvirkning på mange menneskers liv. Resultatene fra Rusundersøkelsen danner et felles faktagrunnlag som er viktig i samfunnsdebatten, og pålitelig kunnskap om rusmiddelbruk er til nytte for oss alle.

Sensitive spørsmål

Noen kan oppleve spørsmål om rusmidler som påtrengende. Spesielt bolkene om alkohol og illegale rusmidler kan være vanskelig å for noen å svare på. All data blir anonymisert og ingen svar knyttes til respondentene som person. Informer respondentene om dette før intervjuet starter, både for å betrygge dem og for å sikre oppriktige svar under intervjuet. Det er spesielt viktig at intervjuere forholder seg nøytralt til spørsmålene som stilles og til svarene respondentene avgir, uansett hvilken personlig holdning man måtte ha til ulike typer rusmidler.

Forbruk av alkohol eller andre rusmidler kan dessuten være sårbart for noen å snakke om. Vi spør også om spørsmål rettet mot pårørende til personer med rusproblemer. For noen kan dette vekke sterke følelser. Dersom du opplever at en respondent kan ha behov for hjelp under eller i etterkant av intervjuet kan du

henvise til Rustelefonen (tlf. 08588) eller pårørendetelefonen (800 40 567).

Pårørendetelefonen er et anonymt lavterskeltilbud for dem som er berørt av andres rusmiddelbruk og psykiske helseutfordringer. Telefonen betjenes av andre som selv er pårørende. Det er også lagt inn en tekst om dette til slutt i spørreskjemaet, som man kan lese opp ved behov.

Oppdragsgivere og databehandling

SSB har lenge gjennomført en årlig undersøkelse om bruk av rusmidler. Folkehelseinstituttet (FHI) har vært oppdragsgiver fram til nylig. Etter en omorganisering, er det nå Helsedirektoratet (HDIR) som er oppdragsgiver og finansierer Rus- og tobakksundersøkelsen.

I henhold til en utlånsavtale skal også FHI motta anonyme datafiler og lage statistikk på tidsserier de har fra tidligere år. HDIR skal bruke dataene til analyse. At anonyme data fra undersøkelsen brukes av både SSB, FHI og HDIR opplyses om i informasjonsbrevet respondentene mottar før datainnsamlingsperioden.

SSB lager hvert år offisiell statistikk om bruk av rusmidler og røyking basert på Rus- og tobakksundersøkelsen. Tidligere har røykestatistikken til SSB hentet data fra både Rusundersøkelsen og Reiseundersøkelsen. Nå baserer røykestatistikken seg kun på data fra Rus- og tobakksundersøkelsen.

Registeropplysninger og anonymisering

Etter datafangst kobler vi på registeropplysninger om respondentene og deres foresattes fødeland fra Folkeregisteret, opplysninger om utdanning fra skoleeier og Lånekassen, samt yrke, inntekt og formue hentet fra Skatteetaten. Vi kobler på opplysningene for å øke utbytte av svarene og for å gjøre intervjuet kortere.

Registerkoblingene er omtalt i informasjonsbrevet som sendes til respondentene. Du må gjengi innholdet fra brevet om registerkoblinger, hvis de ikke har lest brevet. Etter datainnsamlingsperioden vil HDIR og FHI få utlevert en anonym fil. Det vil si at alle kjennetegn er fjernet fra datamaterialet og at det ikke vil være mulig å kjenne

igjen hvem som har svart. FHI og HDIR vil bruke datamaterialet til å forske på bruksmønstre for tobakk, alkohol og andre rusmidler i ulike grupper av befolkningen.

Etter ett og et halvt år (oktober 2027) vil alt datamateriale anonymiseres og gjøres tilgjengelig for forskning via Norsk senter for forskningsdata (NSD). Anonymisering vil si at alle direkte og indirekte kjennemerker fjernes fra materialet, slik at heller ikke SSB vil kunne klare identifisere respondentene i filene.

Puljer og utsendinger

Datainnsamlingsperioden er fra 13. april til 14. juni. Det er planlagt seks utsendingspuljer. Pulje 1 og 2 starter på CATI, og inneholder omtrent 950 respondenter hver. I de to første ukene av datainnsamlingsperioden vil disse bli lagt ut på CATI, slik at de kan kontaktes via telefon. De vil samtidig ha mulighet til å svare på webskjema om de heller ønsker det. Om dere kommer i kontakt med IO som vil svare på web, kan kode 87 benyttes for å ta IO ut av ringebatchen.

Deretter vil fire perioder med omtrent 1500 respondenter hver, få tilbud om å svare på webskjema i løpet av april/mai måned. Fra og med 27.april starter oppfølgingen av de som ikke har svart på web. I løpet av mai/juni vil vi også gjennomføre nekteroppfølging.

Alle respondenter får informasjonsbrev i Altinn, utenom de som har reservert seg i Kontakt- og reservasjonsregisteret (KRR) eller mangler digital kontaktinformasjon. Disse får brev i posten. Foresatte til respondenter som er under 18 år får et eget brev om at deres barn er trukket ut til undersøkelsen.

Alle respondenter får tilsendt en illustrasjon i informasjonsbrevet som viser hvordan vi måler alkoholenheter (se vedlegg 3. Illustrasjon av alkoholenheter på side 8). Ved tidligere gjennomføringer av Rusundersøkelsen har illustrasjonen vært

viktig for å kunne svare på en spørsmålsbolk om alkoholforbruk i spørreskjema. Denne er nå kuttet fra undersøkelsen, og det er ikke nødvendig at respondenten har sett illustrasjonen eller har fått den forklart for å svare. Det er imidlertid fortsatt spørsmål om alkoholenheter i undersøkelsen, og illustrasjonen er med for å opplyse respondentene om hvordan vi beregner enheter.

Utsendingsplan

Periode	Oppstart CATI	Oppstart CAWI	Hovedutsending: Brev i Altinn	Hovedutsending: SMS
1	13.04		10.04	13.04
2	20.04		17.04	20.04
3	04.05 (modusbytte)	20.04	20.04	20.04
4	11.05 (modusbytte)	27.04	27.04	27.04
5	18.05 (modusbytte)	04.05	04.05	04.05
6	25.05 (modusbytte)	11.05	11.05	11.05

- **Brev til foresatte og reserveverte.** Reserveverte respondenter og foresatte til respondenter får brev i posten, som sendes én uke før datainnsamlingen starter.
- **Hovedutsending CATI.** Respondenter som starter på telefon, får informasjonsbrev i Altinn en virkedag før datainnsamlingen starter. På oppstartsdagen får de en SMS.
- **Hovedutsending CAWI.** Respondenter som starter på web, får informasjonsbrev i Altinn med lenke til spørreskjema samme dag som datainnsamlingen starter. Brevet blir etterfulgt av en SMS som sendes kort tid etterpå.

- **Påminnelser:** Det sendes ut påminnelser på SMS og i Altinn. Web respondenter får i alt fire påminnelser hvorav to er i Altinn (Altinn + SMS samtidig), mens de to øvrige kun er SMS.
CATI respondenter får også fire påminnelser, men kun én er i Altinn.
- **Utsendinger til påbegynte:** IO som har startet å svare på webskjema, men ikke fullført får 1-3 påminnelser.

Illustrasjon av alkoholenheter

Avgang og frafall

I denne undersøkelsen er det tre grunner til avgang: **død, bosatt i institusjon i mer enn 6 måneder** og **bosatt i utlandet i mer enn 6 måneder**. Hvis du får beskjed om at respondenten er utenlands eller bosatt i institusjon må du derfor finne ut av om oppholdet varer mer enn 6 måneder.

Institusjonsbeboere er personer som er fast bosatt på barnehjem, sykehjem, aldershjem, psykiatrisk institusjon og andre institusjoner. Respondenter som sitter i fengsel, eller er midlertidig innlagt på sykehus skal normalt sett intervjues. Dersom de er for syke til å delta, settes de på frafall grunnet sykdom.

Etter at du har valgt en kode skal du alltid skrive litt informasjon i feltet **«Melding fra intervjuer»**. Det du skriver skal kunne hjelpe oss med oppfølging. Bruk stikkord. Ikke skriv inn sensitiv informasjon om IO.

Frafall	
11	Ikke tid
12	Ønsker ikke delta
13	Hard nekt, trusler
14	Andre nekter for IO
15	Gir ikke samtykke
21	Kortvarig sykdom
22	Langvarig sykdom, psykisk utviklingshemmet e.l.
23	Sykdom/dødsfall i familie, annet uforutsett hendelse
24	Språkproblemer
25	Midlertidig fravær
44	Mangler telefonnummer/feil telefonnummer
Overføring	
81	Intervjuer kjenner IO
87	Overføring til web
Avgang	
91	Død
92	Bosatt i utlandet minst 6 mnd og i hele datafangsperioden
93	Bosatt på institusjon
99	Andre avgangsgrunner

Spørreskjema

Spørreskjemaet er inndelt i følgende bolker:

- Bakgrunn – yrke, sivilstatus, husholdning og egenopplevd helse
- Tobakk
 - Frekvens/mengde
 - Røykeslutt og slutforsøk
 - Snus, e-sigaretter og fordampere
- Alkoholbruk
 - Frekvens/mengde
 - Risikofylt alkoholbruk
 - Arbeidsliv og alkohol
- Reseptbelagte legemidler
 - Reseptbelagte sovemidler
 - Reseptbelagte beroligende medikamenter
 - Reseptbelagte smertestillende medikamenter
- Narkotiske stoffer
 - Cannabis
 - Andre stoffer (kokain, ecstasy, amfetaminer, relevin, heroin, GHB/GBL og LSD)
 - Nye rusmidler
- Prestasjonsfremmende midler
- Konsekvenser av egen og andres rusmiddelbruk
- Pårørende til personer med alkohol- eller rusmiddelproblemer

Antall personer i husholdningen

Hovedregelen er at en person skal regnes som fast bosatt der vedkommende regelmessig tar sin døgnhvile. Unntakene følger under:

1. Ektefeller/samboende med felles bolig, regnes alltid som fast bosatt i denne boligen, også i de tilfeller én eller begge er fraværende på grunn av arbeid (f.eks. er til sjøs), skolegang/studier eller verneplikttjeneste. I tilfeller de har flyttet fra hverandre, skal de regnes til hver sin husholdning selv om boet ennå ikke er skiftet, og de derfor juridisk fortsatt eier en bolig i fellesskap. Ektefelle/samboer som er fast bosatt i institusjon skal ikke regnes med i husholdningen.

2. Personer 18 år og over som er registrert som fast bosatt hos sine foreldre, men som er fraværende pga. skolegang/studier skal bare regnes som fast bosatt i foreldrehjemmet hvis de bor hjemme minst 4 dager pr. uke. Denne regelen er viktig. Den bryter med en hovedregel i folkeregistrenes bostedsregistrering.

Dette innebærer bl.a. at enslige studenter i de fleste tilfeller skal registreres som egen husholdning på det faktiske oppholdsstedet, og ikke som en del av foreldrehusholdningen.

3. Unge under 18 år som bor borte pga. skolegang skal regnes som bosatt i foreldrehjemmet.

4. Et midlertidig opphold i husholdningen som er av mindre enn 6 måneders varighet regnes ikke som fast bosetting på oppholdsstedet, med mindre oppholdsstedet er personens eneste bosted i dette tidsrommet.

5. Forpleide (også barn) i institusjoner og personer anbrakt i privat pleie, regnes som fast bosatt på oppholdsstedet dersom oppholdet på bostedet varer minst 6 måneder. Personer som er innlagt på andre sykehus eller er innsatt i fengsel, skal regnes som fast bosatt der de hadde sitt faste bosted før innleggelsen/innsettelsen.

6. Personer som avtjener vernepliktjeneste skal regnes som bosatt i den husholdningen de tilhørte før de dro til militæret, og skal svare ut fra det.

Alkohol og alkoholenheter

Noen alkoholholdige drikker kan respondentene være usikre på om tilhører kategorien vin eller brennevin.

Kategorien vin inkluderer rødvin, hvitvin, rosévin, musserende vin, champagne/cava, og også hetvin/sterkvin, som f.eks portvin, sherry, brandy, vermut, martini og madeira.

Kategorien brennevin inkluderer vodka, rom, gin, akevitt, druebrennevin (som konjakk, grappa og brandy), fruktbrennevin (som f.eks calvados), whisky, tequila og likører.

Noen likører, som for eksempel Baileys, har bare 17 % alkohol, men regnes likevel som brennevin. Hetvin/sterkvin som for eksempel portvin har 20 % alkohol, men regnes som vin.

Respondenten har fått tilsendt en illustrasjon på alkoholenheter i Altinn eller i posten. En mer utfyllende beskrivelse følger her:

- **1 alkoholenhet:**

- ett glass vin (1,5 dl).
- ett glass hetvin/sterkvin (8-9 cl).

- en liten flaske/boks øl (0,33 liter)
- en liten flaske/boks rusbrus eller alkoholholdig cider (0,28 – 0,33 liter)
- en drink, shot, eller glass med brennevin (4cl).
- **1,5 alkoholenheter:**
 - en halvliter øl
 - en halvliter rusbrus eller alkoholholdig cider
- **6 alkoholenheter:**
 - en sixpack små flasker/bokser øl
 - seks rusbrus/alkoholholdig cider
 - en flaske vin (0,75 liter)
 - fire halvliter øl, rusbrus eller alkoholholdig cider
- **9 alkoholenheter:**
 - Seks halvliter øl, rusbrus eller alkoholholdig cider
 - En liten flaske brennevin (0,35 liter)
- **18 alkoholenheter:**
 - En helflaske brennevin (0,7 liter)

Når det gjelder brennevin finnes det også flasker på 0,5 liter og 1 liter. 0,5 liter brennevin tilsvarer 12,5 alkoholenheter, og 1 liter vil tilsvare 25 alkoholenheter.

Hvor mye vin eller brennevin som er i et glass eller drink varierer. Vi tar utgangspunkt i at ett glass vin/hetvin er en enhet, uavhengig av hvor fullt glasset er.

Når det gjelder alkoholprosent for ulike typer øl, vin og brennevin, vil det også variere. For eksempel kan det i brennevin være alt fra 17 % til 60 % alkohol. Vi tar ikke høyde for alkoholprosenten til det respondenten har drukket, og beregner enheten kun etter mengde.

Spørsmål om alkohol

TYPE-spørsmålene

I denne bolken skal vi kartlegge hvilke alkoholtyper, hvor ofte og hvor mye respondentene har drukket siste fire uker.

Her er det to veier i skjema:

- IO som drikker en type alkohol ukentlig
- IO som drikker en type alkohol sjeldnere enn en gang i uken

For respondenter som drikker aktuell alkoholtype ukentlig: her kartlegger vi gjennomsnittlig forbruk per uke for de siste fire ukene. For respondenter som drikker aktuell alkoholtype sjeldnere enn ukentlig: kartlegge totalt forbruk siste fire uker.

Audit- spørsmålene

Audit-spørsmålene representerer en annen måte å måle alkoholbruk på. De er et sett av spørsmål som til sammen gir en score på risikofull alkoholbruk. De ble utviklet av Verdens helseorganisasjon (WHO) og brukes internasjonalt.

Arbeidsliv og alkohol

- Når det gjelder bolken om Arbeidsliv og Alkohol er det viktig at spørsmålet **Arb_alk1_ny** (om hvor mange sykefraværsdager man har hatt siste 12 mnd.) gjelder **egget** sykefravær og ikke syke barn kvoter etc.
- Spørsmål om sykefravær stilles også til respondenter som ikke har drukket alkohol de siste 12 månedene.

Reseptbelagte legemidler

Alle får spørsmål om bruk av reseptbelagte legemidler. Vi spør om respondentene har brukt ulike former for reseptbelagte legemidler, og om hvor lenge den lengste sammengende perioden med bruk av disse har vart. Hver type har eksempler på slike legemidler i skjema.

Spørsmål om illegale rusmidler

Tidligere ble disse spørsmålene stilt kun til personer i alder 16-64 år. I 2025/2026 er filteret fjernet, og spørsmålene går til alle. Det er fordi bruk av illegale rusmidler også forekommer blant de eldre og det er ønskelig å se på forekomsten av slik rusmiddelbruk også i denne aldersgruppen.

Can2, Can9 og Can13

Når vi stiller spørsmål om bruk av cannabis, spør vi om hvor mange «rusdoser» respondentene har brukt. Én gang kan også være et eller flere trekk, det må ikke nødvendigvis være en hel joint/pipe. Respondenten kan også ha prøvd eller brukt cannabis ved for eksempel å spise det eller drikke te eller lignende. Det skal også regnes med.

Nye rusmidler

Nye rusmidler omfatter stoffer som ofte kalles «legal highs» eller «research chemicals», og som blant annet markedsføres som lovlige varianter til illegale stoffer (selv om de er ulovlige). Stoffene deles inn i to grupper:

- Syntetiske cannabinoider – når det selges som urteblader kalles også «herbal blends» og «incense» som fellesbetegnelse, men selges under produktnavn som: «Spice», «K2», «K2 Summit», «Spice Gold», «Spice Silver», «Spice Diamond», «Genie», «Zohai», «Yucatan Fire», «Banana Cream Nuke», «Aroma», og «Red X Dawn». Når det selges i pulverform har det vanligvis navn som «AM-2201» og «JWH-018».
- Syntetiske katinoner - mefedron er vanligst. De kan også selges under navn som «M-Cats», «Meph», «Drone», «Mmcat», «Miaow Miaow», «Bubbles», «Rush», «Drone», «Bounce» og «Sub-coca». Mephedrone markedsføres også som «research chemicals», «badesalt», «plantegjødning» og «luftrenser».

Lyst1

Spørsmål om bruk av lystgass for å ruse seg. Her skal man ikke regne med medisinsk bruk på sykehus.

Spørsmål om pårørende

- Paaror1a og Paaror5: Her er det IO selv om avgjør om de er pårørende. Det trenger ikke bare være nærmeste familie, men også for eksempel nære venner. Vi spør senere om relasjonen.
Vi skal kun registrere de tilfellene som gjelder nåværende misbruk. Dersom misbruket skjedde i fortiden, men har stoppet, skal vi ikke telle det med (selv om IO kanskje fortsatt regner seg selv som pårørende)
- Paaror3 stilles til alle, også de som har oppgitt én person i husholdningen. Dette fordi man kan bo sammen med personer som formelt sett ikke regnes som en del av husholdningen.
- Avslutningsvis har vi inkludert litt informasjon om hvor man kan henvende seg dersom man har behov for å snakke med noen etter intervjuet (Pårørendetelefonen: tlf. 800 40 567).

Lykke til med intervjuingen!

Vedlegg F: Spørreskjema

Rusundersøkelsen 2026

Innled

Innledningsspørsmålet (CATI)

Registrer om du skal starte intervjuet eller registrere en overføring, frafall eller avgang.

1. Start intervjuet
2. Overføring fra annen intervjuer
3. Frafall
4. Avgang

Samtykke1 (CATI)

Har du lest informasjonsbrevet vi har sendt deg eller fått det referert og samtykker til å delta?

1. Ja, jeg har mottatt brevet og samtykker i å delta
2. Ja, jeg har fått referert innholdet av brevet og samtykker i å delta
3. Nei, og jeg samtykker ikke til å delta

Hvis Innled = 2

Ovfgr

Hvis Innled = 3

Frafgr

Hvis Innled = 4

Avggr

Hvis Frafgr = 41 Bak variabelen Frafgr står det Fraf_41 FrafSpes

Introside webskjema

Dette spørreskjemaet handler om bruk av rusmidler. Du vil få noen spørsmål om helse, bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler.

Det tar vanligvis 15 minutter å gjennomføre undersøkelsen, men dette vil variere fra person til person. Ved å svare på skjemaet, samtykker du til at opplysningene kan brukes til å lage statistikk i tråd med gjeldende personvernregler.

Personvernregler(knapp)

Svarene dine bruker vi kun til å utarbeide offisiell statistikk, og vi offentliggjør aldri enkelt svar. Anonyme data fra undersøkelsen benyttes i tillegg til forskning og analyse av SSB og andre.

Du kan trekke deg og be om at svarene dine blir slettet innen 1. oktober 2026. Dette gjør du ved å ringe eller sende oss en e-post.

For at undersøkelsen skal være så kort som mulig, benytter vi opplysninger om deg fra registre SSB allerede har tilgang til. For deg gjelder dette opplysninger om ditt og dine foresattes fødeland fra Folkeregisteret, opplysninger om utdanning fra skoleeiere og Lånekassen og opplysninger om yrke, inntekt og formue fra Skatteetaten og Nav.

Vi anonymiserer alle opplysningene om deg fra denne undersøkelsen innen 1. oktober 2027

Bakgrunnsvariabler

Yrkesstatus

Betrakter du deg hovedsakelig som yrkesaktiv? Medregnet familiearbeid og arbeid som lærling.

Ja/nei

Hvis yrkesstatus = nei

Yrkesstatus_1

Betrakter du deg hovedsakelig som...

1. ..arbeidsledig
2. ..skoleelev eller student inkludert ubetalt arbeidserfaring
3. ..alders- eller førtidspensjonist
4. ..arbeidsufør
5. ..på arbeidsavklaringspenger
6. ..vernepliktig, sivilarbeider
7. ..hjemmearbeidende
8. ..annet

Hvis yrkesstatus = ja og vi ikke har opplysninger om yrkeskode fra register

Arbeid

Hva er ditt hovedyrke? Skriv inn yrke så detaljert som mulig

Arbeid_kod (CATI) Trykk <BackSpace> for valg av yrkeskode

Oversikt over hvem man bor sammen med

Siv

Er du gift eller samboer?

1. Ja, gift/registrert partner
2. Ja, samboer
3. Nei

Hvis Siv = 2 eller 3

SivStat

Hva er din sivilstatus?

1. Ugift
2. Enke/enkemann/gjenlevende partner
3. Separert/separert partner
4. Skilt/skilt partner

AntPers

Vi vil gjerne ha en oversikt over de personer som tilhører husholdningen. Til husholdningen regner vi alle personer som er fast bosatt i boligen, og som har felles matbudsjett. Personer som er fast bosatt i boligen, men som er borte fra hjemmet, f.eks. på grunn av arbeid skal regnes med.

Hvor mange personer er det i husholdningen din, inkludert deg selv?

:1..x

Hvis Antpers>1

AntBarn1

Hvor mange i husholdningen er under 6 år?

AntBarn2

Hvor mange i husholdningen er mellom 6-18 år?

Slutt

Egenopplevd helse

Helse - generell

Hvordan vurderer du din egen helse sånn generelt?

1. Svært god
2. God
3. Verken god eller dårlig
4. Dårlig
5. Svært dårlig

Tobakksbruk

Røyking

Tob1

Så kommer det noen spørsmål om røyking.

Hender det at du røyker? Dette inkluderer kun tobakksholdige produkter, ikke e-sigaretter.

Ja/Nei

Hvis Tob1 = Ja

Tob2

Røyker du daglig eller av og til?

Daglig

Av og til

Tob3-Tob13 stilles hvis Tob2 = Av og til

Tob3

Røyker du sigaretter? Regn med både fabrikklagde og hjemmerullede

Ja/Nei

Hvis Tob3 = Ja stilles Tob4 – Tob5

Tob4a

Hvor mange sigaretter røyker du anslagsvis per uke? Regn med både fabrikklagde og hjemmerullede

1..997

Tob5

Hvor ofte røyker du sigaretter?

Flere dager i uken

En dag i uken

Sjeldnere

Hvis Tob2 = "av og til" stilles Tob13

Tob13

Har du noen gang røykt daglig?

Ja/Nei

Hvis Tob1 = Nei stilles Tob14

Tob14

Har du noen gang røykt daglig eller av og til?

Hvis du både har røykt daglig og av og til, kryss av for daglig.

Ja, daglig

Ja, av og til

Nei, aldri

Hvis Tob13 = Ja eller Hvis Tob14 = Ja, daglig, stilles Tob20-22

Tob20

I hvilket år sluttet du å røyke daglig?

Hvis du har sluttet flere ganger, registrer siste gang.

1928...2026

Tob21

Hvor mange ganger forsøkte du å slutte å røyke daglig før du lyktes?

Registrer også antall mislykkede slutforsøk.

0..97

Hvis sluttet å røyke for mindre enn 10 år siden [IF (YEAR(SYSDATE)- Tob20) < 10], stilles Tob22a-r

Tob22a

Da du sluttet siste gang .. brukte du snus eller nikotinposer/helhvitt snus?

Ja/Nei

Tob22b

Da du sluttet siste gang .. brukte du nikotinlegemiddel, som for eksempel røykeplaster eller nikotintyggegummi?

Ja/Nei

Tob22d

Da du sluttet siste gang .. brukte du reseptbelagt røykeavvenningsprodukt, som Zyban eller Champix?

Zyban er et anti-depressiva. Champix reduserer effekten av nikotin.

Ja/Nei

Tob22q

Da du sluttet siste gang .. søkte du hjelp i helsetjenesten eller kommunen; som for eksempel hos lege, frisklivssentral eller lignende?

Ja/Nei

Tob22s

Da du sluttet siste gang .. brukte du elektroniske sigaretter (vape/e-sigaretter/fordampere)?

Ja/Nei

Tob22r

Da du sluttet siste gang .. søkte du hjelp på nettsider eller mobiltjenester for røykeslutt?

Ja/Nei

Hvis Tob2 = Daglig eller Tob13 = Ja eller Tob14 = Ja, daglig stilles Tob23

Tob23

Hvor gammel var du da du begynte å røyke daglig? Hvis flere ganger, registrer første gang.

Alder: 8..79

Hvis Tob2 = Daglig stilles Tob30 - Tob31c

Tob30

Røyker du sigaretter daglig? Regn med både fabrikklagde og hjemmerullede

Ja/Nei

Hvis Tob30 = Ja stilles Tob31

Tob31a

Hvor mange sigaretter røyker du gjennomsnittlig pr.
dag? Regn med både fabrikklagde og hjemmerullede.

1..200

Tob31b

Hvor mange av disse sigarettene er fabrikklagde?

0..200

Tob31c

Hvor mange av disse sigarettene er hjemmerullede?

0..200

Hvis Tob1 = Ja stilles Tob33 – Tob34

Tob33

Hvor ofte røyker du sigarer eller sigarillos?

Daglig
Av og til
Aldri

Tob34

Hvor ofte røyker du pipe?

Daglig

Av og til
Aldri

Hvis Tob2 = Daglig stilles Tob38 - Tob42n

Tob38

Har du noen gang prøvd å slutte å røyke daglig?

Ja/Nei

Hvis Tob38 = Ja, Tob39 – Tob42a-n

Tob39

Hvor mange ganger totalt har du prøvd å slutte å røyke daglig

1..97

Tob40

Har du prøvd å slutte å røyke daglig i løpet av de siste 12 månedene?

Ja/Nei

Hvis Tob38 = Ja stilles Tob42a-n

Tob42a

Da du forsøkte å slutte siste gang .. brukte du snus eller nikotinposer/helhvitt snus?

Ja/nei

Tob42b

Da du forsøkte å slutte siste gang .. brukte du nikotinlegemiddel, som for eksempel røykeplaster eller nikotintyggegummi?

Ja/nei

Tob42d

Da du forsøkte å slutte siste gang .. brukte du reseptbelagt røykeavvenningsprodukt, som Zyban eller Champix?

Zyban er et anti-depressiva, Champix reduserer effekten av nikotin.

Ja/nei

Tob42o

Da du sluttet siste gang .. brukte du elektroniske sigaretter (vape/e-sigaretter/fordampere)?

Ja/Nei

Tob42m

Da du forsøkte å slutte siste gang .. søkte du hjelp i helsetjenesten eller kommunen, som for eksempel hos lege, frisklivssentral eller lignende?

Ja/Nei

Tob42n

Da du forsøkte å slutte siste gang .. søkte du hjelp på nettsider eller mobiltjenester for røykeslutt?

Ja/Nei

Hvis Tob1 = 1

Tob43

Vurderer du seriøst å slutte å røyke de neste 6 månedene?

Ja/Nei

Hvis Tob43 = Ja

Tob44

Planlegger du å slutte å røyke i løpet av de neste 30 dagene?

Ja/Nei

Hvis Tob2=1

Tobvan1

Hvor lang tid etter at du våkner, tenner du din første sigarett? Regn også med de som røyker pipe og/eller sigar

Innen 5 minutter

Mellom 6 - 30 minutter

Mellom 31 - 60 minutter

Etter 60 minutter

Til alle

TobE

Hvor ofte bruker du vape/e-sigaretter/fordampere?

1. Daglig

2. Av og til

3. Aldri

Hvis TobE = aldri

TobE1

Har du tidligere brukt vape/e-sigaretter/fordampere?

1. Ja, tidligere daglig
2. Ja, tidligere av og til
3. Nei

Hvis [TobE=Daglig eller Av og til] eller [TobE1=ja, tidligere daglig eller ja, tidligere av og til]

tobald.

Hvor gammel var du da du begynte å bruke vape/e-sigaretter regelmessig?

Alder:

Hvis TobE = 1 eller 2 eller TobE1 = 1 eller 2 (Tidligere og nåværende brukere av e-sigaretter)

TobE3

Hvilken type vape/e-sigaretter/fordamper bruker du/brukte du i hovedsak?

- Engangs e-sigaret/fordamper som ikke er oppladbar («disposable», «puff bar», «elf bar» eller «cigalike»)
- Oppladbar vape/e-sigaret/fordamper med magasin/pod som du kan fylle på eller bytte ut selv
- Oppladbar og modifierbar e-sigaret/fordamper, hvor brukeren selv fyller på nikotinvæske/e-juice («mods» eller «tanks»)

TobE4

Hva er/var nikotininnholdet i væsken i de vape/e-sigarettene du vanligvis bruker/brukte?

- Nikotinfri
- 6 mg eller mindre
- 7-11 mg
- 12-20 mg
- 21 mg eller mer

Med nikotin, men usikker på mengden
Vet ikke

Snusing

Til alle

Tob60

Hvor ofte bruker du snus? Med snus mener vi her også nikotinposer uten tobakk/hvit snus

Daglig
Av og til
Aldri

Hvis Tob60 = aldri

Tob64aNy
Har du brukt snus tidligere?
1. Ja, daglig
2. Ja, av og til
3. Nei

Hvis Tob60 = av og til

Tob64c Har du tidligere brukt snus daglig?

Ja/ Nei

Hvis Tob60 = Daglig

TobPrSn1

Hvor mange pris/poser snus bruker du gjennomsnittlig pr. dag?

1..97

Hvis Tob60 = Av og til

TobPrSn2

Hvor mange pris/poser snus bruker du gjennomsnittlig pr. uke?

0..97

Hvis Tob60 = daglig eller av og til stilles Tob65 – Tob68

Tob66

Hva slags snus bruker du hovedsakelig, porsjonssnus (poser) eller løssnus?

1. Løssnus
2. Porsjonssnus
3. Mini-porsjonssnus
4. Både løssnus og porsjonssnus
5. Nikotinposer eller hvit snus (uten tobakk)

Hvis (Tob60 = daglig eller av og til) eller (Tob64a_ny = daglig eller av og til)

Tob68

Hvor gammel var du da du begynte å bruke- snus regelmessig?

Alder: 5..79

Hvis (Tob60 = daglig eller av og til eller Tob64a_ny = daglig eller av og til) og (Tob1 = Ja eller Tob14 = Ja, daglig eller Ja, av og til)

Tob69

Hva begynte du med først, snus eller sigaretter? Sigaretter dekker her også pipe, sigarer og sigarillos

1. Begynte med sigaretter først
2. Begynte med snus først
3. Omtrent samtidig (innenfor tre måneder)

Hvis (Tob60 = daglig eller av og til eller Tob64a_ny = daglig eller av og til) eller (Tob1 = Ja eller Tob14 = Ja, daglig eller Ja, av og til)

Tob69b

Bruker du noen former for nikotinerstatningsprodukter nå? Nikotintyggegummi, røykeplaster eller lignende.

Ja/Nei

Hvis Tob60 = Daglig eller Av og til.

Tob71

Vurderer du seriøst å slutte å bruke snus de neste 6 månedene?

Ja/Nei

Hvis Tob60 = Daglig eller Av og til.

Tobsluttsn1

. Har du noen gang prøvd å slutte med snus?

1. Ja, i løpet av de siste 12 månedene
2. Ja, for mer enn 12 måneder siden
3. Nei

Hvis Tob64a_ny=daglig eller av og til

Tobsluttsn2

Hvilket år sluttet du med snus?

Hvis du har sluttet flere ganger, registrer siste gang.

Til alle

Tob61

Kan du prøve å forutsi dine røykevaner omkring 5 år fra nå?

Kommer helt sikkert til å røyke daglig
Kommer antakelig til å røyke daglig
Kommer antakelig ikke til å røyke daglig
Kommer helt sikkert ikke til å røyke daglig

Tob61b

Kan du prøve å forutsi dine snusvaner omkring 5 år fra nå?

Kommer helt sikkert til å snuse daglig
Kommer antakelig til å snuse daglig
Kommer antakelig ikke til å snuse daglig
Kommer helt sikkert ikke til å snuse daglig

Tob62

Vi skal nå nevne en rekke nikotinprodukter og ber deg angi hvor helseskadelig du tror daglig bruk av disse er. Bruke en skala fra 1 til 7 der 1 er lite skadelig og 7 er svært skadelig.

- Hvor skadelig tror du snus er, på en skala fra 1 til 7?
- Hvor skadelig tror du ferdigsigaretter med lavere nikotin- og tjæreinnhold er, på en skala fra 1 til 7?
- Hvor skadelig tror du standard ferdigsigaretter er, på en skala fra 1 til 7?
- Hvor skadelig tror du produkter som er laget for å erstatte tobakksprodukter med nikotin, som for eksempel nikotintyggegummi, nikotinplaster og nikotinposer er, på en skala fra 1 til 7?
- Hvor skadelig tror du e-sigaretter/fordampere (vape) er, på en skala fra 1 til 7?

Hvis Tob1= ja og Tob2=2.

Tobsit

I hvilke situasjoner røyker du vanligvis? Flere kryss mulig.

1. I sosiale sammenkomster med andre
2. I ferien
3. Når jeg drikker alkohol
4. Når jeg har lyst. Det er ingen spesiell foranledning
5. Annet

Alkoholbruk

Så går vi over til spørsmål om alkohol. Vi tenker her på alle alkoholholdige drikker, som øl, vin, brennevin, rusbrus med mer.

Drukket1

Har du drukket alkohol i løpet av de siste 12 månedene?

Ja/Nei

Hvis drukket_1=Nei

Drukket1b

Har du noen gang drukket alkohol?

Ja/Nei

Hvis drukket_1 = ja

Drukke2

I løpet av de siste 12 månedene, hvor ofte vil du si du har drukket alkohol??

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Månedlig
4. Sjeldnere enn månedlig

Hvis Drukke2 = 2 (ukentlig)

Drukke2a

I løpet av de siste 12 månedene, hvor ofte vil du si du har drukket alkohol??

1. 4-5 dager i uken
2. 2-3 dager i uken, eller
3. Omtrent en dag i uken

Hvis Drukke2 = 3(månedlig)

Drukke2b

I løpet av de siste 12 månedene, hvor ofte vil du si du har drukket alkohol??

1. Flere enn tre dager i måneden
2. 2-3 dager i måneden
3. Omtrent en dag i måneden

Hvis Drukke2 = 4 (sjeldnere enn månedlig)

Drukke2c

I løpet av de siste 12 månedene, hvor ofte vil du si du har drukket alkohol??

1. Flere enn tre dager
2. 2-3 dager
3. Omtrent 1 dag

Alkoholforbruk – frekvens og mengde

Nå kommer noen spørsmål om alkoholbruk de siste fire ukene.

Hvis drukket_1=ja

Drukket3

Har du drukket alkohol i løpet av de siste fire ukene?

Ja/nei

Hvis Drukket_3 = ja

TYPE1

I løpet av de siste fire ukene, har du drukket øl?

Ja/nei

TYPE2

I løpet av de siste fire ukene, har du drukket vin? Vin inkluderer også hetvin, portvin, sherry og lignende.

Ja/nei

TYPE3

I løpet av de siste fire ukene, har du drukket brennevin? Brennevin inkluderer også likør, vodka, shots og lignende

Ja/nei

TYPE4

I løpet av de siste fire ukene, har du drukket rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer?

Ja/nei

Hvis TYPE_1=ja

TYPE1a

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket øl?

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Sjeldnere enn ukentlig

Hvis Type_1a = 2 (ukentlig)

Type1a_uk

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket øl ?

1. 4-5 dager i uken
2. 2-3 dager i uken, eller
3. Omtrent en dag i uken

Hvis Type_1a = 3 (månedlig)

Type1a_mn

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket øl?

1. Flere enn 3 dager
2. 2-3 dager
3. Omtrent 1 dag

Hvis TYPE_1a=1 eller 2

***TYPE1b**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye øl du har drukket i snitt per uke de siste fire ukene. Er det lettest for deg å oppgi svaret i antall 0,33 liter eller i antall halvliter?

0,33 liter er vanlig størrelse på flaskeøl og små boksøl kjøpt i butikk, boks eller glass med øl på serveringssted.

Flere svar mulig.

1. 0,33 LITER
2. 0,5 LITER

Type_1b = 0,33 liter

Type1b_1

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange 0,33 liter øl har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Type_1b = 0,5 liter

Type1b_2

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange 0,5 liter øl har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Hvis TYPE_1a=3

***TYPE1c**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye øl du har drukket totalt i løpet av de siste fire ukene. Er det lettest for deg å oppgi svaret i antall 0,33 liter eller i antall halvlitere?

0,33 liter er vanlig størrelse på flaskeøl og små boksøl kjøpt i butikk, eller glass med øl på serveringssted.

Flere svar mulig.

1. 0,33 LITER
2. 0,5 LITER

Type1c = 0,33 liter

Type1c_1

Omtrent hvor mange 0,33 liter øl har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Type1c = 0,5 liter

Type1c_3

Omtrent hvor mange halvlitere øl har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Hvis TYPE_2=ja

TYPE2a

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket vin?

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Sjeldnere enn ukentlig

Hvis Type2a = 2 (ukentlig)

Type2a_uk

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket vin?

1. 4-5 dager i uken
2. 2-3 dager i uken, eller
3. Omtrent en dag i uken

Hvis Type2a = 3 (månedlig)

Type2a_mn

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket vin?

1. Flere enn 3 dager
2. 2-3 dager
3. Omtrent 1 dag

Hvis TYPE_2a=1 eller 2

***TYPE2b**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye vin du har drukket i snitt per uke de siste fire ukene. Er det lettest for deg å oppgi svaret i antall glass eller antall helflasker?

Ett glass tilsvarer 1,5 dl og en helflaske tilsvarer 0,75 liter.

Flere svar mulig.

1. Glass
2. Helflasker

Hvis Type2b = glass

Type2b_1

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange glass vin har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Hvis Type2b = helflasker

Type2b_2

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange flasker vin har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Hvis TYPE2a=3

***TYPE2c**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye vin du har drukket totalt i løpet av de siste fire ukene. Er det lettest for deg å oppgi svaret i antall glass eller antall helflasker?

Ett glass tilsvarer 1,5 dl og en helflaske tilsvarer 0,75 liter.

Flere svar mulig.

1. Glass
2. Helflasker

Hvis Type2c = glass

Type2c_1

Omtrent hvor mange glass vin har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Hvis Type2c = helflasker

Type2c_2

Omtrent hvor mange flasker vin har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Hvis TYPE3=ja

TYPE3a

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket brennevin?

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Sjeldnere enn ukentlig

Hvis Type_3a = 2 (ukentlig)

Type3a_uk

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket brennevin?

1. 4-5 dager i uken
2. 2-3 dager i uken, eller
3. Omtrent en dag i uken

Hvis Type_3a = 3 (månedlig)

Type3a_mn

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket brennevin?

1. Flere enn 3 dager
2. 2-3 dager
3. Omtrent 1 dag

Hvis TYPE_3a=1 eller 2

***TYPE3b**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye brennevin du har drukket i snitt per uke de siste fire ukene. Er det lettest for deg å oppgi svaret i antall drammer, drinker eller shots, eller i antall helflasker?

En dram/drink/shots tilsvarer 4 cl, en helflaske tilsvarer 0,7 liter.

Flere svar mulig

1. Drammer/drinker/shots
2. Helflasker

Hvis Type_3b = drammer, drinker eller shots

Type3b1

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange drammer, drinker eller shots har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Hvis Type3b = helflasker

Type3b2

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange helflasker har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Hvis TYPE3a=3

***TYPE3c**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye brennevin du har drukket totalt i løpet av de siste fire ukene. Er det lettest for deg å oppgi svaret i antall drammer, drinker eller shots, eller i antall helflasker?

En dram/drink/shots tilsvarer 4 cl, en helflaske tilsvarer 0,7 liter.

Flere svar mulig

1. Drammer/drinker/shots
2. Helflasker

Hvis Type_3c = drammer, drinker eller shots

Type3c1

Omtrent hvor mange drammer, drinker eller shots har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Hvis Type_3c = helflasker

Type3c2

Omtrent hvor mange helflasker har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Hvis TYPE_4=ja

TYPE4a

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer?

1. Daglig
2. ukentlig
3. Sjeldnere enn ukentlig

Hvis Type_4a = 2 (ukentlig)

Type4a_uk

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer?

1. 4-5 dager i uken
2. 2-3 dager i uken, eller
3. Omtrent en dag i uken

Hvis Type_4a = 3 (månedlig)

Type4a_mn

I løpet av de siste fire ukene, hvor ofte har du drukket rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer ?

1. Flere enn 3 dager
2. 2-3 dager
3. omtrent 1 dag

Hvis TYPE_4a=1 eller 2

***TYPE4b**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer du har drukket i snitt per uke de siste fire ukene. Er det lettest for deg å svare i antall småflasker (0,33 liter) eller i antall 0,5 liter?

Flere svar mulig.

1. Småflasker/småbokser (0,33 liter)
2. 0,5 liter

Hvis Type4b = småflasker

Type4b_1

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange småflasker rusbrus eller alkoholholdig cider og/eller hard seltzer har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

Hvis Type4b = 0,5 liter

Type4b_2

I løpet av de siste fire ukene, omtrent hvor mange 0,5 liter rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer har du drukket i gjennomsnitt per uke?

ANTALL

*Hvis TYPE4a=3****TYPE4c**

Så kommer spørsmål om omtrent hvor mye rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer du har drukket totalt i løpet av fire ukene. Er det lettest for deg å svare i antall småflasker (0,33 liter) eller i antall 0,5 liter?

Flere svar mulig.

1. Småflasker/småbokser (0,33 liter)
2. 0,5 liter

Hvis Type4c = småflasker

Type4c_1

Omtrent hvor mange småflasker rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

Hvis Type4c = 0,5 liter

Type4c_2

Omtrent hvor mange 0,5 liter rusbrus, alkoholholdig cider og/eller hard seltzer har du drukket totalt i løpet av de siste fire ukene?

ANTALL

UKEDAG VS HELG FRA EHIS RULLERENDE DEL SOM Plasseres HER

Hvis Drukket2= 1,2,3

AL2

Tenk på ukedagene mandag til og med torsdag. På hvor mange av disse dagene drikker du vanligvis alkohol?

1. Alle 4 ukedagene
2. 3 av 4 dager
3. 2 av 4 dager
4. 1 av 4 dager
5. ingen av dagene

Hvis Al2=1,2,3,4

AL3

Når du drikker på en av ukedagene mandag til og med torsdag, hvor mange alkoholenheter drikker du i gjennomsnitt da?

En alkoholenhet tilsvarer en liten flaske med øl eller cider/rusbrus, ett glass vin eller en drink brennevin. En flaske vin eller en sixpack øl tilsvarer seks enheter.

1. 16 eller flere enheter per dag
2. 10-15 enheter per dag
3. 6-9 enheter per dag
4. 4-5 enheter per dag
5. 3 enheter per dag
6. 2 enheter per dag
7. 1 enhet per dag

Hvis Drukket2= 1,2,3

AL4

Tenk på helgedagene fredag til søndag; På hvor mange av disse tre dagene drikker du vanligvis alkohol?

1. Alle 3 dagene
2. 2 av 3 dager
3. 1 av 3 dager

4. ingen av dagene

Hvis AL4 = 1, 2, 3

AL5

Når du drikker på en av helgedagene fredag til og med søndag, hvor mange alkoholenheter drikker du i gjennomsnitt da?

1. 16 eller flere enheter per dag
2. 10-15 enheter per dag
3. 6-9 enheter per dag
4. 4-5 enheter per dag
5. 3 enheter per dag
6. 2 enheter per dag
7. 1 enhet per dag

Drukket1=ja

Beruset4

Hvor mange alkoholenheter må du vanligvis drikke for å føle deg tydelig beruset? En alkoholenhet tilsvarer en liten flaske (0,33 liter) med øl eller cider/rusbrus/hard seltzer, ett glass vin eller en drink brennevin. En flaske vin eller en sixpack øl (små bokser/flasker) tilsvarer seks enheter. En halvliter øl tilsvarer 1,5 enheter.

ANTALL _____

Blokk ferdig

Risikofull alkoholbruk - AUDIT

Nå kommer det noen ytterligere spørsmål om alkoholbruk det siste året.

Audit2 – audit8 hvis drukket1=ja

***Audit2**

De dagene du har drukket alkohol i løpet av det siste året, hvor mye har du vanligvis drukket? Angi svaret i alkoholenheter der 1 enhet tilsvarer en drink, ett glass vin eller 1 liten flaske øl.

1. 1-2 enheter
2. 3-4 enheter
3. 5-6 enheter
4. 7-9 enheter
5. 10 eller flere enheter

***Audit3**

I løpet av det siste året, hvor ofte har du drukket seks alkoholenheter eller mer ved en og samme anledning? ?

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Månedlig
4. Sjeldnere enn månedlig
5. Aldri

Hvis AUDIT3= 2

AUDIT3_1

I løpet av det siste året, hvor ofte har du drukket 6 eller flere alkoholenheter?

1. 4-5 dager i uken
2. 2-3 dager i uken, eller
3. Omtrent en dag i uken

Hvis AUDIT3 = 3

AUDIT3_2

I løpet av det siste året, hvor ofte har du drukket 6 eller flere alkoholenheter?

1. Flere enn 3 dager i måneden
2. 2-3 dager i måneden
3. Omtrent 1 dag i måneden

Hvis AUDIT3 = 4

AUDIT3_3

I løpet av det siste året, hvor ofte har du drukket 6 eller flere alkoholenheter?

1. Flere enn 3 dager
2. 2-3 dager
3. Omtrent 1 dag

Audit4

I løpet av det siste året, hvor ofte har du ikke vært i stand til å stoppe å drikke alkohol når du først hadde begynt?

1. Aldri
2. Sjeldnere enn månedlig
3. Månedlig
4. Ukentlig
5. Daglig eller nesten daglig

Audit5

I løpet av det siste året, hvor ofte har du på grunn av at du har drukket alkohol unnlatt å gjøre ting som normalt forventes av deg?

1. Aldri
2. Sjeldnere enn månedlig
3. Månedlig
4. Ukentlig
5. Daglig eller nesten daglig

Audit6

I løpet av det siste året, hvor ofte har du startet dagen med å drikke alkohol for å komme i gang etter du hadde drukket mye alkohol dagen før?

1. Aldri
2. Sjeldnere enn månedlig
3. Månedlig
4. Ukentlig
5. Daglig eller nesten daglig

Audit7

I løpet av det siste året, hvor ofte har du hatt skyldfølelse eller følt anger etter at du har drukket?

1. Aldri
2. Sjeldnere enn månedlig
3. Månedlig

4. Ukentlig
5. Daglig eller nesten daglig

Audit8

I løpet av det siste året, hvor ofte har du ikke husket hva som hendte kvelden før fordi du hadde drukket alkohol?

1. Aldri
2. Sjeldnere enn månedlig
3. Månedlig
4. Ukentlig
5. Daglig eller nesten daglig

Audit9 til Audit10a hvis drukket1b=ja

Audit9

Så kommer noen spørsmål om det følgende har hendt deg noen gang i løpet av livet.

Har du eller andre noen gang blitt skadet som følge av at du har drukket alkohol?

Flere svar mulig **dvs 2 og 3.**

- 1) Nei
- 2) Ja, blitt skadet selv
- 3) Ja, andre blitt skadet

Hvis Audit_9 = 2

Audit9a

Har ~~det~~ du blitt skadet selv-i løpet av det siste året?

Ja/nei

Hvis Audit_9 = 3

Audit9b

Har andre blitt skadet i løpet av det siste året?

Ja/nei

Audit10

Har en slektning, venn, lege eller annen helsearbeider noen gang uttrykt bekymring for ditt alkoholforbruk, eller antydnet at du bør redusere drikkingen?

Ja/Nei

Hvis Audit10 = ja

Audit10a

Har det skjedd i løpet av det siste året?

Ja/nei

Blokk ferdig – filter av

Arbeidsliv og alkohol

Hvis yrkesstatus=ja Disse spørsmålene skal kunne stilles til de som betrakter seg som yrkesaktiv

Nå kommer noen spørsmål om alkohol og arbeidsliv

Arb_alk1_ny

Hvor mange sykefraværsdager har du hatt de siste 12 månedene? Gjelder alt sykefravær. Regn med både legeattest og egenmelding. En uke regnes som 5 arbeidsdager, en måned regnes som 20 arbeidsdager, ett år regnes som 230 arbeidsdager. Oppgi omtrent hvor mange dager?

Antall dager_____

Hvis Arb_alk_ny er <230 og hvis drukket1=ja

Arb_alk2

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du vært mindre effektiv på jobb fordi du drakk alkohol dagen før?

Antall dager____

Hvis Arb_alk_ny er <230 og hvis drukket1=ja

Arb_alk3

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger var du borte deler av arbeidsdagen fordi du drakk alkohol dagen før?

Antall dager____

Hvis Arb_alk_ny er <230 og hvis drukket1=ja

Arb_alk5

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange arbeidsdager var du totalt sett borte på grunn av egen alkoholbruk (fordi du hadde drukket, bakrus, ulykker eller sykdom relatert til alkoholbruk)?

Antall dager____

Blokk ferdig – filter av

Reseptbelagte legemidler

Reseptbelagte sovemidler

LEG1

Vi går nå over til noen spørsmål om bruk av reseptbelagte legemidler

Har du i løpet av de siste 12 måneder brukt reseptbelagte sovemidler? For eksempel Imovane, Zopiclon, Stilnoct, Apodorm, Flunipam.

1. Ja
2. Nei

Hvis LEG1 = ja

LEG2

Har du brukt slike sovemidler daglig eller nesten daglig over en periode på minst en uke?

1. Ja
2. Nei

Hvis LEG2 = ja

LEG3

Hvor lang var den lengste sammenhengende perioden med bruk av sovemidler?

1. 1 til 2 uker
2. 3 til 4 uker
3. 1 til 3 måneder
4. Mer enn 3 måneder

Reseptbelagte beroligende medikamenter

LEG5

Har du i løpet av de siste 12 måneder brukt reseptbelagte beroligende midler? For eksempel Sobril, Valium, Vival.

1. Ja
2. Nei

Hvis LEG5 = ja

LEG6

Har du brukt slike beroligende midler daglig eller nesten daglig over en periode på minst en uke?

1. Ja
2. Nei

Hvis LEG6 = ja

LEG7

Hvor lang var den lengste sammenhengende perioden med bruk av beroligende midler?

1. 1 til 2 uker
2. 3 til 4 uker
3. 1 til 3 måneder
4. Mer enn 3 måneder

Reseptbelagte smertestillende medikamenter

LEG9

Har du i løpet av de siste 12 måneder brukt reseptbelagte smertestillende midler? For eksempel Paralgin Forte, Nobligan, Tramadol, OxyContin eller morfin

1. Ja
2. Nei

Hvis LEG9 = ja

LEG10

Har du brukt slike smertestillende midler daglig eller nesten daglig over en periode på minst en uke?

1. Ja
2. Nei

Hvis LEG10 = ja

LEG11

Hvor lang var den lengste sammenhengende perioden med bruk av smertestillende midler?

1. 1 til 2 uker
2. 3 til 4 uker
3. 1 til 3 måneder
4. Mer enn 3 måneder

Hvis ja på Leg1, eller Leg5 eller Leg9 og hvis drukket 1=ja eller Drukket1b=ja

Leg12

I løpet av de siste 12 månedene, hvor ofte har du brukt reseptbelagte legemidler (sovemidler, smertestillende eller beroligende) samme dag som du drakk alkohol?

1. Aldri
2. 1 gang i måneden eller sjeldnere
3. 2-3 ganger i måneden
4. 2-3 ganger i uken
5. 4 ganger i uken eller mer

Blokk ferdig

Skjemadel illegale rusmidler

Can1

Nå kommer noen spørsmål om illegale rusmidler. Bruk av cannabis og ulike illegale rusmidler forekommer i alle lag av befolkningen, og formålet med spørsmålene som følger er å få mer kunnskap om utbredelsen. Vi vet at dette kan oppleves som sensitive spørsmål, og minner derfor om at svarene blir anonymisert. Resultatene brukes kun til statistikk om rusmiddelbruk i befolkningen og til forskningsformål. La oss startemed noen spørsmål om cannabis.

Har du noen gang prøvd cannabis? Cannabis inkluderer hasj, marihuana, cannabisolje/ekstrakt, spiselige produkter ('edibles') eller andre THC-holdige produkter.

1. Ja
2. Nei

Hvis Can1=ja

Can2

Hvor mange ganger har du prøvd eller brukt cannabis?

En gang betyr for eksempel én enkelt joint/pipe, to joints/piper samme dag regnes som to ganger.

1. En gang
2. 2-5 ganger
3. 6-10 ganger
4. 11 – 50 ganger
5. Mer enn 50 ganger

Hvis Can1=ja

Can3

Hvor gammel var du da du prøvde cannabis *hvis Can2 ≠1* [første gang]?

Alder:

Hvis Can1=ja

Can4

[*hvis Can2 ≠1 Første gang/ hvis Can2 =1*] Da du prøvde cannabis, drakk du alkohol samtidig?

1. Ja
2. Nei
3. Husker ikke/vet ikke

Hvis Can2 ≠ 1

Can5

Sist gang du brukte cannabis, drakk du alkohol samtidig?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Hvis Can1 = ja

Can6

Har du prøvd eller brukt cannabis i løpet av de siste 12 månedene?

1. Ja
2. Nei

Can6b

Har du i løpet av de siste 12 månedene blitt tilbudt cannabis, men ikke brukt det?

1. Nei
2. Ja, en gang
3. Ja, 2-5 ganger
4. Ja, 6-9 ganger
5. Ja, 10 ganger eller mer
6. Husker ikke/vet ikke

Hvis Can6=ja

Can7

Hvilke typer cannabis har du prøvd i løpet av de siste 12 månedene?

Flere svar mulig

1. Hasj
2. Marihuana
3. Cannabisolje/ekstrakt
4. Spiselige produkter ('edibles')
5. I vape/e-sigaretter
6. Andre typer cannabis

Hvis Can7=5

Can7sps

Hvilke andre typer cannabis har du prøvd?

Hvis Can6=ja

Can8

[*hvis Can2 ≠1 Sist gang/ hvis Can2 =1 Da*] du brukte cannabis, hvordan anskaffet du dette?

1. Fikk av kjente
2. Kjøpte av kjente
3. Kjøpte via sosiale medier
4. Kjøpte via internett
5. Kjøpte av ukjente på annen måte
6. Dyrket selv
7. Annet, spesifiser

Hvis Can8=7

Can8Sps

På hvilken annen måte fikk du cannabis?

Hvis Can6=ja

Can9

Hvor mange ganger har du brukt cannabis de siste 12 månedene?

En gang tilsvarer for eksempel én joint/pipe, to ganger tilsvarer to joints/piper og så videre.

1. 1-5 ganger
2. 6-10 ganger
3. 11-50 ganger
4. Mer enn 50 ganger

Hvis Can6=ja

Can10

Har du brukt cannabis i løpet av de siste fire ukene?

1. Ja
2. Nei

Hvis Can10=ja

Can11

Hvor mange dager i de siste fire ukene har du brukt cannabis?

1. 20 dager eller mer
2. 10-19 dager
3. 4-9 dager
4. 1-3 dager

Hvis Can2 =4 eller 5

Can14

Har du noen gang brukt cannabis regelmessig, det vil si minst en gang i uken i minst et halvt år?

1. Ja
2. Nei

Til alle:

Holdn1

Bør bruk av cannabis generelt bli straffefritt i Norge?

1. Ja
2. Nei

Holdn2

Bør salg av cannabis generelt bli tillatt i Norge?

1. Ja
2. Nei

Filter CAST spørsmålene: til dem som har brukt cannabis siste 12 måneder, dvs. Can6=1.

CAST1

Har du røykt cannabis på formiddagen, før klokken 12?

1. Aldri
2. Sjelden
3. Av og til
4. Ganske ofte
5. Ofte

CAST2

Har du røykt cannabis når du har vært alene?

1. Aldri
2. Sjelden
3. Av og til
4. Ganske ofte
5. Ofte

CAST3

Har du hatt problemer med hukommelsen når du har røykt cannabis?

1. Aldri
2. Sjelden
3. Av og til
4. Ganske ofte
5. Ofte

CAST4

Har venner eller familie sagt til deg at du bør redusere eller slutte å bruke cannabis?

1. Aldri
2. sjelden
3. Av og til
4. Ganske ofte
5. Ofte

CAST5

Har du forsøkt å redusere eller slutte å bruke cannabis uten å lykkes?

1. Aldri
2. Sjelden
3. Av og til
4. Ganske ofte
5. Ofte

CAST6

Har du hatt problemer på grunn av din cannabisbruk (krangel, slagsmål, ulykke, dårlige skoleresultater, etc.)?

1. Aldri
2. Sjelden
3. Av og til
4. Ganske ofte
5. Ofte

Skjemaavsnitt, andre illegale rusmidler

Ans1

Så har vi noen spørsmål om andre illegale rusmidler

Har du noen gang prøvd narkotiske stoffer som kokain, ecstasy, amfetaminer, relevin, heroin, GHB/GBL, LSD, nye rusmidler (som for eksempel syntetiske cannabinoider) eller rusgivende sopp?

1. Ja
2. Nei

Hvis Ans1 = Ja

Ans2

Hvilke stoffer har du prøvd? Flere svar mulig

1. Kokain
2. Ecstasy/MDMA
3. Amfetaminer/speed
4. Relevin
5. Heroin
6. GHB/GBL
7. LSD
8. Nye rusmidler, ofte kalt 'legal highs' eller 'research chemicals' (for eksempel syntetiske cannabinoider eller katinoner)
9. Sopp/psilocybin
10. Ketamin
20. Andre

Hvis Ans2 = 20

Ans2_sp1

Hvilket annet stoff?

Annet narkotisk stoff 1

Ans2_sp2

Hvilket annet stoff?

Annet narkotisk stoff 2

Hvis IO bare har prøvd ett annet, gå videre med <ENTER>

Ans2_sp3

Hvilket annet stoff?

Annet narkotisk stoff 3

Hvis IO bare har prøvd to andre, gå videre med <ENTER>

Ans3_1 til Ans3_9 –for hvert av stoffene IO oppgir i Ans2 og Ans2_sp1 Ans2_sp2 Ans2_sp3

Har du brukt [stoffer IO har opplyst om i ANS_2 og ANS_2_spes] i løpet av de siste 12 månedene?

1. Ja
2. Nei

Hvis Ans2_sp1 Ans2_sp2 Ans2_sp3 har innhold

Ans3_sp1 Ans3_sp2 Ans3_sp3

Har du brukt [stoffer IO har opplyst om] siste 12 månedene?

1. Ja
2. Nei

Hvis Ans3=1 For de som har brukt kokain siste 12 måneder:

Ans5

Hvor mange dager har du brukt kokain de siste 12 månedene?

1. 1-5 dager
2. 6-10 dager
3. 11 – 50 dager
4. 50 dager eller mer

Hvis Ans3=3 For de som har brukt amfetamin siste 12 månedene:

Ans9

Hvor mange dager har du brukt amfetamin_de siste 12 månedene?

1. 1-5 dager
2. 6-10 dager
3. 11 – 50 dager
4. 50 dager eller mer

Nark_KI

Hvis Alder <=30 år:

Lyst1

Har du noen gang prøvd eller brukt lystgass for å ruse deg? Ikke regn med til medisinsk bruk

1. Nei, aldri
2. Ja, men ikke de siste 12 månedene
3. Ja, 1-6 ganger de siste 12 månedene
4. Ja, 7-12 ganger de siste 12 månedene
5. Ja, mer enn 12 ganger de siste 12 månedene

Trykk <1> for å markere at denne blokken er ferdig.

Skjemadel prestasjonsfremmende midler

Nå kommer noen spørsmål om bruk av prestasjonsfremmende midler som benyttes for å øke muskelmasse og muskelstyrke.

Dop1

Har du noen gang prøvd eller brukt anabole steroider? Som for eksempel Trenbolone, Winstrol, Turanabol, Deca Durabolin, Sustanon, Primobolane, Dianabol, Masteron, Anadrol, Anavar.

1. Ja
2. Nei

Hvis Dop1 = Ja

Dop3_1

Har du brukt anabole steroider i løpet av de siste 12 månedene?

1. Ja
2. Nei

Konsekvenser av egen og andre rusmiddelbruk

Nå kommer noen spørsmål om eventuelle utfordringer man har opplevd som følge av eget eller andres rusmiddelbruk.

Hvis **Drukket1=Ja**

NegKons1

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du blitt skadet i en ulykke (f.eks. falt eller slått deg) mens du var påvirket av alkohol? Vi tenker her på skader slik at du fikk synlige merker eller måtte ha hjelp eller behandling.

1. Ingen
2. En gang
3. Mer enn en gang

NegKons2

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du blitt skadet i en voldshendelse (f.eks. at noen har slått eller sparket deg eller brukt kniv e.l.) mens du var påvirket av alkohol? Vi tenker her på skader slik at du fikk synlige merker eller måtte ha hjelp eller behandling.

1. Ingen
2. En gang
3. Mer enn en gang

Til alle- filter av

NegKons3

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du *blitt påført* fysisk skade (f.eks. at noen har slått eller sparket deg eller brukt kniv e.l.) av noen som var alkoholpåvirket? Vi tenker her på skader slik at du fikk synlige merker eller måtte ha hjelp eller behandling.

1. Ingen
2. En gang
3. Mer enn en gang

NegKons4

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du opplevd å få uønsket seksuell oppmerksomhet som du opplevde som krenkende eller trakasserende av noen som var alkoholpåvirket?

1. Ingen
2. En gang
3. Mer enn en gang

Hvis NegKons4= 2 eller 3

Hvor problematisk opplevde du at dette var?

1. Helt uproblematisk
2. Nokså uproblematisk
3. Nokså problematisk
4. Svært problematisk

Blokk ferdig.

Pårørende til personer med alkohol- eller rusmiddelproblemer

Til Alle

Paaror1a.

Er du pårørende til en eller flere personer med nåværende alkohol- eller rusmiddelproblemer?

1. Ja
2. Nei

Hvis Paaror1a=Ja.

Paaror1b

Hvilke typer rusmidler dreier det seg om? Flere svar mulig.

1. Alkohol
2. Reseptbelagte legemidler/piller
3. Cannabis eller andre ulovlige rusmidler

Hvis Paaror1a=Ja.

Paaror2.

Hvilken familierelasjon har du til den eller de du er pårørende til? Flere svar mulig.

1. Jeg er ektefelle/partner/kjæreste
2. Jeg er mor eller far
3. Jeg er sønn eller datter
4. Jeg er søster eller bror
5. Jeg har en annen relasjon til personen(e)

Hvis Paaror1a=Ja

Paaror3.

Er dette noen du bor sammen med?

1. Ja
2. Nei

Hvis Paaror1a=Ja.

Paaror4.

Hvor ofte opplever du stor bekymring, engstelse, redsel eller lignende fordi du er pårørende til noen med rusmiddelproblemer?

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Månedlig
4. Sjeldnere enn månedlig
5. Aldri

Paaror5.

Er du pårørende til noen som har opplevd overdose av ulovlige rusmidler, alkohol eller reseptbelagte legemidler?

1. Ja
2. Nei
3. Vet ikke

Hvis Paaror5=Ja

Paaror6

Hvilken familierelasjon har du til den eller de du er pårørende til? Flere svar mulig.

1. Jeg er ektefelle/partner/kjæreste
2. Jeg er mor eller far
3. Jeg er sønn eller datter
4. Jeg er søster eller bror
5. Jeg har en annen relasjon til personen(e)

Avslutt

Hvis du har behov for å snakke med noen, kan du kontakte [Pårørendetelefonen](tel:80040567) (800 40 567). Dette er et anonymt lavterskeltilbud for dem som er berørt av andres rusmiddelbruk og psykiske helseutfordringer. Telefonen betjenes av andre som selv er pårørende.

Du finner mer informasjon om pårørendetelefonen på denne nettsiden:

<https://www.helsenorge.no/parende/tilbud-for-parende-rus/>

Tusen takk for at du svarte på undersøkelsen!

Vedlegg G: Registerinformasjon

Variabler fra register

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde
Kjonn	IOs kjønn	Breg
	1 Mann	
	2 Kvinne	
Landsdel	Landsdel	Breg
	1 Oslo og Akershus	
	2 Østlandet ellers	
	3 Agder og Rogaland	
	4 Vestlandet	
	5 Trøndelag	
	6 Nord-Norge	
	9 Uoppgitt	
Kommunesentralitet	Kommunesentralitet	Breg
	1 (925-1000) - høy	
	2 (870-924)	
	3 (775-869)	
	4 (670-774)	
	5 (565-669)	
	6 (0-564) - lav	
Tett/spredt	Tett/spredt	Breg
	S Spredtbygd	
	T Tettbygd	

Fylke	Fylke	Breg
3	Oslo - Oslove	
11	Rogaland	
15	Møre og Romsdal	
18	Nordland - Nordlânnda	
31	Østfold	
32	Akershus	
33	Buskerud	
34	Innlandet	
39	Vestfold	
40	Telemark	
42	Agder	
46	Vestland	
50	Trøndelag - Trööndelage	
55	Troms - Romsa - Tromssa	
56	Finnmark - Finnmárku - Finmarkku	
99	Uoppgitt	
StatsbrgGrp	Statsborgerskap, IO, gruppert i verdensdel	Breg
	0 Norge	
	1 Europa	
	2 Afrika	
	3 Asia	
	4 Nord- og Mellom-Amerika	

	5 Sør-Amerika	
	6 Australia/New Zealand/Oceania	
	7 Uoppgitt	
fodeland_IO	IOs fødeland	Breg
	1 Norge	
	2 Europa	
	3 Asia	
	4 Afrika	
	5 Sør- og Mellom-Amerika	
	6 Nord-Amerika	
	7 Australia/New Zealand/Osceania	
	9 Uoppgitt/mangler	
fodeland_far	Fars fødeland	Breg
	1 Norge	
	2 Europa	
	3 Asia	
	4 Afrika	
	5 Sør- og Mellom-Amerika	
	6 Nord-Amerika	
	7 Australia/New Zealand/Osceania	
	9 Uoppgitt/mangler	
fodeland_mor	Mors fødeland	Breg
	1 Norge	
	2 Europa	
	3 Asia	
	4 Afrika	

- 5 Sør- og Mellom-Amerika
- 6 Nord-Amerika
- 7 Australia/New Zeland/Osceania
- 9 Uoppgitt/mangler

innt_hush	Husholdningsinntekt påkoblet	wsaminnt
-----------	------------------------------	----------

- 1 0 - 99
- 2 100 - 149
- 3 150 - 199
- 4 200 - 249
- 5 250 - 299
- 6 300 - 399
- 7 400 - 499
- 8 500 - 599
- 9 600 - 699
- 10 700 - 799
- 11 800 - 899
- 12 900 - 999
- 13 1000 og mer

innt_person	Personinntekt påkoblet	wsaminnt
-------------	------------------------	----------

- 1 0 - 99
- 2 100 - 149
- 3 150 - 199
- 4 200 - 249
- 5 250 - 299
- 6 300 - 399
- 7 400 - 499

- 8 500 - 599
- 9 600 - 699
- 10 700 og mer

fagfelt

Fagfelt

NUBD

- 0 Allmenne fag
- 1 Humanistiske og estetiske fag
 - Lærerutdanninger og utdanninger i
- 2 pedagogikk
- 3 Samfunnsfag og juridiske fag
- 4 Økonomiske og administrative fag
 - Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og
- 5 tekniske fag
- 6 Helse-, sosial- og idrettsfag
- 7 Primærnæringsfag
 - Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre
- 8 servicefag
- 9 Uoppgitt fagfelt

Utdanning

Utdanning

NUDB

- 0 Ingen utdanning og førskoleutdanning
- 1 Barneskoleutdanning
- 2 Ungdomsskoleutdanning
- 3 Videregående skole, grunnutdanning
- 4 Videregående, avsluttende utdanning
- 5 Påbygging til videregående utdanning
 - Universitets- og høyskoleutdanning, lavere
- 6 nivå

	Universitets- og høgskoleutdanning, høyere	
	7 nivå	
	8 Forskerutdanning	
	9 Uoppgitt	
Alder	Aldersgruppe	Breg
	1 16-24 år	
	2 25-44 år	
	3 45-66 år	
	4 67-79 år	
	5 80 år og over	
Sivstat	Sivilstand	Breg
	1 Ugift	
	2 Gift	
	3 Enke/enkemann	
	4 Skilt	
	5 Separert	
	6 Registrert partner	
	7 Separert partner	
	8 Skilt partner	
	9 Gjenlevende partner	
yrke	IO's yrke 1 -siffer	A-ordningen
	0 Militære yrker og uoppgitt	
	1 Ledere	
	2 Akademiske yrker	
	3 Høyskoleyrker	
	4 Kontoryrker	

- 5 Salgs- og serviceyrker
- 6 Bønder, fiskere mv
- 7 Håndverkere
- Prosess- og maskinoperatør,
- 8 transportarbeidere mv
- 9 Renholdere, hjelpearbeidere mv